

245-1938
1786

U. S. S. R.
1937

MESE
DECS

**AZ ÉRMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE**

1937. május 8-án Székelyhídon tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

és 1937. március 11-én Székelyhídon tartott

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA:

OROSZ LAJOS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

**AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA
1937.**

**AZ ÉRMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE**

1937. május 8-án Székelyhidon tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

és 1937. március 11-én Székelyhidon tartott

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA:

OROSZ LAJOS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

**AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA
1937.**

TIPOGRAFIA „LÁZÁR“ KÖNYVNYOMDA ŞIMLEUL-SILVANIEI

Az
Érmelléki Református Egyházmegye
1937. május 8-án Székelyhidon tartott
RENDES KÖZGYÜLÉSÉN

JELEN VOLTAK :

a)

SZABÓ ZOLTÁN esperes és KOZMA LAJOS,
majd PAPSZÁSZ LAJOS
egyházmegyei gondnok elnöklete alatt

b)

t a n á c s b i r á k :

l e l k é s z i e k :

Bakos József
Boruzs Lajos
Hegedüs Albert
Kalmár István

v i l á g i a k :

Farkas Lóránd
Dr. Gulácsy Sándor
Kozma Lajos

c)

J e g y z ő i k a r b ó l :

l e l k é s z i e k :

Orosz Lajos f. j.
Egey István al j.

v i l á g i a k :

Horváth Péter f. j.
Gönczi Sándor al j.

d)

T a n i t ó k é p v i s e l ő k :

Tóth Zsigmond, Jakab Lajos, Kemecsey György,
Kósa Károly.

e)

Az egyházak képviselőiben :

Albis :	Saja Sándor I.	Nagy Lajos gondnok
Apátkeresztúr :		
Asszonyvására :	Bakos József I.	
Bályok :	Kalmár István I. tb.	
5 Berettyószéplak :	Dónáth László I.	Veres Imre „
Bihardiószeg :	Fias Kálmán I.	
Biharfélegyháza :	Egey István I. alj.	Fine Bálint „
Biharvajda :	Szücs István I.	
Csokaly :		Tallódi S. „
10 Érábrány :	Debreczeni László I.	
Éradony :	Laczák Dezső I.	
Érbogyoszló :		
Érkeserű :	Orosz Lajos I. fő j.	
Érköbölkút :	Varga Béla I.	
15 Érmihályfalva :	Sass Kálmán I.	
Érolaszi :	Dajka István I.	Oláh Gábor „
Érsemjén :	Szalmári Károly	
Értarcsa :		
Gálospetri :	Kádár Miklós I.	Gerzon S. „
20 Hegyközszentimre :		
Hegyközszentmiklós :	Silye Gábor I.	Bőjtke János tanító k. k.
Kiskereki :	Boruzs Lajos I. tb.	
Kóly-Nagykáglya :		
Magyarkécz :	Kulcsár Dezső I.	
25 Margitta :	Szendrei Dénes I.	
Micske :		Bodor Sándor tanító k. k.
Monospetri :		
Ottomány :	Cs. Nagy Dániel I.	Horváth Lajos gondnok
Piskolt :		
30 Poklostelek :	Medgyessy Lajos I.	
Szalacs :	Hegedüs Albert I. t. b.	
Székelyhid :	Szabó Zoltán I. esp.	Bokor Imre gondnok
Szentjobb :	Sallai Lajos I.	
Tóti :		Mészáros Lajos gondnok
35 Vedresábrány :	Barcsa Sándor I.	Adorján János gondnok

Távolmaradását Jakab József érbogyoszlói I., Kovács József micskei I., Pálur István piskolti I. hivatalos elfoglaltságával, Molnár József értarcsai I. és Bónis Elemér t. b. betegségével igazolta.

1. sz. Ének

Résztevők a 63. dicséret 1. versével kezdik meg a gyűlést.

2. sz. Esperes imája.

Esperes imádkozik s kimentti a temetésen levő gondnokot. Társelnökül gondnok megérkezéséig Kozma Lajos tanácsbíró-t kéri fel.

3. sz. Számbavétel megalakulás.

Lelkészi főjegyző a jelenlevőket számbaveszi. Elnök a gyűlést 46 alkotó taggal határozatképesnek s megalakultnak nyilvánítja.

4. sz. Esperes időszaki jelentése 1936/37. évre.

Nagytiszteletű és Méltóságos
Egyházmegyei Közgyűlés!

1936. május 20. óta elvégzett és elnökiileg elintéztett ügyekre vonatkozólag jelentésemet a következőkben terjesztem elő:

Az idő gyors szárnyakon repül s minden változik a nap alatt. Változás állott be egyházmegyénk lelkeszi és tanítói karában is. Az érmihályfalvai ref. egyház végre belátja, hogy a lelkeszi díjlevél meg nem csonkítható, a megüresedett lelkeszi állás betöltésére határozza el magát és választás útján 1936 július 26-án Sass Kálmán mezőtelegdi lelkésszel tölti be beiktatását, ez év szeptember 13-án maga a Főtiszteletű Püspök Ur végezte. Megjelentem azonban a beiktatási ünnepélyen a főgondnok ur Önméltóságával és több lelkésztársammal magam is. Piskolton a sikertelen meghívási kísérletezések után Pálur István székelyvajai lelkész került választás útján a gyülekezet élére, akinek beiktatását 1936 október 11-én végeztem. Él bennem a remény az iránt, hogy az új lelkészek gyülekezeteik baján segíteni fognak s Mihályfalván az állami iskolai vallásitanítás és az iskola épületeknek ügye, Piskolton

pedig az egyház felgyülemlett adóságai rendezést nyernek. Poklosteleken a megüresedettlelkészállomást Medgyessy Lajos apátkereszturi s lelkésszel töltik be és pedig egyhangu meghívás útján. Az új lelkészt az elmúlt év június 28-án iktattam be hivatalába. Törzskönyvi lapjaikat e három lelkésznek fölterjesztetem, választásoknak végleges megerősítését és az egyházmegyébe való bekebelezésüket ez alkalommal kérem. Hozzájárultam ahhoz, hogy Apátkereszturon s. lelkésznek ifj. Donáth László, Érm. hályfalván pedig Mihályi Zoltán alkalmaztassék.

A változások között fájdalmas szívvel emlékezem meg arról, mely a csokalyi ref. egyház életében állott be akkor, midőn éléről az erős tölgynek látszó életfa oly hirtelen kidőlt. Néhány hónapi súlyos betegség után ragadta el tőlünk Borbély Sándort ezt a sok értékes lelki tulajdonnal rendelkező szolgáját az Urnak az enyeszetnek a követé. Temetésén több lelkésztársammal együtt megjelentem a templomi szertartást végeztem, az e. m. nevében koporsójára koszorút küldöttem, az özvegynek e. m. nevében részvét nyilatkozatot tettem. Most pedig kérem az e. m.-i közgyűlést, hogy emléket jegyzőkönyvünk lapjain megörökíteni méltóztassék. Hasonló módon kérem Kovács Lajos tóti lelkész testvérem emlékének megörökítését is. Pár napja vettem a hiradást arról, hogy elvesztettük őt is. Súlyos betegség előzte meg kimulását, a gyilkos kór rombolását sem a kolozsvári, sem a debreceni klinika tudománya nem volt képes megállítani s ez utóbbi helyen fejeződött be a pár évvel ezelőtt még vidám, az utóbbi években azonban sok kellemetlenségek és nehéz betegség kálvária útján haladt élet. Emléke legyen közöttünk feledhetetlen és áldott.

Csokalyon Dibácy József kágyai lelkészt kértem fel a beszolgáló lelkészi kötelességek végzésére. A presbitérium a díjlevél leszállítására irányuló kísérletezésre fordította idejét, míg végül április 18-án amellett döntött, hogy a választók többségének

óhajára meghívás útján tölti be a megüresedett állást. A meghívás érdekében a meghivandó Benedek Géza nagyváradi segédlelkész okmányait bekértém minősítése céljából, okmányait átvizsgáltattam és a további intézkedést folyamatba tettem.

Tótiba beszolgáló lelkésznek Kovács József micskei lelkészt kértem fel.

Itt emlitem meg, hogy a nagyszalontai egyházmegye gondnokát, Fráter Emilt elveszítette. E kiváló egyházi férfit a temetésén hivatalos elfoglaltságom miatt megjelenni nem tudtam. Egyházmegyém nevében azonban az egyházmegyei gondnok ur részvétünket kifejezésre juttatta.

Az a veszteség, amely a napokban szomszédos egyházmegyénket, a nagykárolyi egyházmegyét érte gondnokának, Nagy Sándornak elhunytával, olyan veszteség, amely mai adott helyzetünkben a szó való értelmében pótolhatatlannak mondható. Kerületünknek, sőt romániai református magyarságunknak egyik oszlop pillére dőlt ki az ő eltávozásával. Mélységes hit, az egyház és intézménye iránt való lángoló és odaadó szeretet, világos látás, kiváló előadói képesség mellett szerény, megnyerő modora ama kevesek közé emelték őt, hogy távozásával méltán sóhajthatunk fel, elesett a mi fejünknek koronája. Egyházmegyei gondnok ur éppen a kegyeletnek az adóját fizeti le, amidőn a tegnapi napon tartott temetésen megjelenve mai közgyűlésünknek elején a vonat közlekedések miatt részt nem vehet.

Kérem közgyűlésünket, részvétének adjon kifejezést és részvét nyilatkozatot küldjön a vesztett családnak és egyházmegyének.

Változások voltak a tanítói karban is és pedig Mihályfalván Kovács József választatott meg helyettes tanítónak. H. sz. Miklós a rendes tanítói állást Bőjthe Jánossal, a helyettest pedig Maklári Sándorral töltötte be. Érkeserűben helyettes tanítói állásra Boruzs Magda nyert alkalmazást. Kágyán a betegsége miatt egy évre szabadságolt tanítónő helyét

Nagy Margit helyettes tanítónő tölti be, míg Margittán Matta Ferencnét egy évig Kulcsár Ilona helyettesíti. Micskén Bodor Sándor rendes tanítónak, Székelyhidon Koos Zoltán szintén rendes tanítónak választott meg. Bogyoszlón a nemzeti tárgyak tanítására Sillye Gyula helyett Varga Etelka, Érsemjénben pedig a tanítónő helyett Sarkadi Jolán nyert alkalmazást.

A rendes tanítók végleges megerősítését kérve az egyházmegyei közgyűléstől az esküt nem tett tanítókat fölhevonom, hogy a gyűlés színe előtt az esküt tegyék le.

Bajok, panaszok nélkül sem mult el az az időszak, mely jelentésem tárgyát képezi. Különösképpen Tóti az, mely rendkívüli sok dolgot adott ugy az esperesi hivatalnak, mint az egyházmegyei bíróságnak. Több rendbeli panasz érkezett be az esperesi hivatalba, amelyeket részint egyházi bíróságunk döntött el, részint pedig még ma is a vizsgálat folytatásának stádiumában van. Sajnos, a vizsgálat kétségbevonhatatlanul megállapította már eddig is azt, hogy az egyház anyagi ügyei pedáns pontossággal távolról sem kezeltettek. A bíróság fogja megállapítani, hogy vajjon a jelenlegi és régebbi gondnokok megkárosították és mennyivel károsították meg az egyházat.

A tóti presbitérium sem áll a kötelességteljesítés magaslatán, már csak azért sem, mert egyik iskolájának megmentése érdekében a szükséges intézkedéseket még mind eddig nem tette meg, noha e tekintetben a felsőbb egyházi hatóság a kellő megtorlástól sem riad vissza. Fájdalom, a lélkésznek súlyosabb természetű betegsége akadályul szolgált abban, hogy a számadások megvizsgálásaival fölmerült egyenetlenkedések megszűnjenek, amelyeket a lelkész papi állásának elcserélésével gondolt eliminálni. Akarták a cserét a panaszosok is, akik éppen ezért beleegyeztek abba, hogy 2 hónapig, míg a csere megtörténik, a további számadás körüli vizsgálat szü-

neteljen. Az isteni bölcs gondviselés másképpen határozott.

Saja Sándor, albisi lelkész, maga ellen a fegyelmi eljárás megindítását kérte, amelyben a vizsgálatot elrendeltem az elnökség nevében. Betegsége következtében azonban a vizsgálat megtartását elodázni kellett, úgy hogy a bíróság ügyében mind ezideig ítéletet nem mondhatott.

Adorján Mihály, volt tóti, most darai tanító perújítási kérvényt nyújtott be, melyet a bíróság elé terjesztettem, majd pedig miután a hozott ítélet megfeleltette a másodfoku bírósághoz felterjesztettem.

Barcsa János, biharvajdai gondnok panaszát Pereki Sándor, a székelyhidi presbiter választás elleni panaszát november 3-án megtartott időszaki tanács elé vittem. Ezen a bíróság foglalkozott a Felföldi Sándor és társai margittai presbiterek ellen beadott panasszal is.

1937. március 11-én Papp László, bályoki gondnok felebbezését, Sarkadi Ilona, kiskereki tanítónő fizetésre vonatkozó panaszát, a Szabó Lajos székelyhidi tanító elleni fegyelmi ügyet, valamint Szabó Lajos tanító presbiter választás elleni panaszát, Lakatos Zsigmond, tóti gondnok fegyelmi ügyét, özv. Csengeri Antalné margittai lakos adó ügyét, Szodorai András és társai éradi választók presbiter választás elleni panaszát vittem a bíróság elé s a megfelelő ügyeket az e. k-i bírósághoz az iratokkal együtt felterjesztettem. Futaki Lajos és társai tarcsai lakosok a lelkészi fizetés ügyében beadott panaszokra vonatkozó intézkedéseket megtettem, a gálospetri lelkész és a piskolti ref. egyháztanács között a beszolgáló lelkész díjazásra vonatkozó anyagi differenciákat elintéztem. Sziki Irma, piskolti tanítónő panaszát a piskolti presbitériummal panaszos megelégedésére elintéztem. Maklári Sándor, hsz. miklósi tanító ellen tanfelügyelőség kivánságára a fegyelmi eljárást elrendeltem s ugyancsak a tanfelügyelőség újból felvett jegyzőkönyve

alapján, miután iskolájában lényeges javulás mutatkozott, a fegyelmi eljárást megszüntettem. A tanfelügyelőség által kifogásolt iskolák ügyében vizsgálatokat tartattam s hiányok megszüntetésére minden lehető eszközt igénybe vettem. Az egyházmegyei közgyűlési határozattal elrendelt vizsgálatát a margittai adókulcs ügyében Boruzs Lajos és Dr. Kotzó Jenő tanácsbíró urak által foganatosítottam.

Az egyházlátogatásokat Pappszász Lajos gondnok ur társaságában több egyházközségben végeztem. Sok egyházban a canonica vizitáció tartására és az iskolák megvizsgálására felkérésemre tanácsbíró társaim és a lelkészi dékán urak jöttek segítségemre, akiknek valamint a kíséretökben megjelent világi tanácsbíró uraknak ez uton mondok fáradozásaikért hálás köszönetet.

Örvendetes eseményről számolhatok be a selindi leányegyház életében, ahol az imaház 1936 augusztus 23-án rendeltetésének átadatott. Az imaház felavatását a Főtiszteletű püspök ur végezte. Az ünnepélyen egyházmegyei gondnok urral és több lelkésztársammal részt vettem. A selidi leányegyházban az iskolai vallástanítást igyekeztem a felügyelő lelkész urral megoldani. Koos Zoltán, székelyhidi tanító minden második hétben megjelenik Selinden s az istenszteleket is ilyenkor elvégezve a gyermekeket vallásos oktatásban részesíti. Kérem az egyházmegyei közgyűlést fejezze ki köszönetét Orosz Lajos keserői ref. lelkész iránt, hogy a selindi ref. leányegyházat oly fáradhatatlan buzgalommal poraiból újra éleszteni akarja s minden lehetőet megtesz ennek fejlesztése érdekében.

Magyarkéc templomát renováltatta. Az avatóünnepélyen több lelkésztársam társaságában megjelentem s az istentiszteleten aktív részt vettem.

Ugyszintén végeztem a templomi istentiszteletet Kőbölkuton is, ahol templom javítást végeztek, valamint Margittán, ahol a nőszövetség az orgonát renováltatta. Szentimrén szintén részt vettem a templom-

avatási ünnepélyén s az e napra megrendezett bihardiószegi leánykonferencián emiatt idejében nem jelenhettem meg, csak a templomi részére érkezhettem meg.

Bejelentettem egyházmegyénk területéről a még fel nem szentelt lelkészeket s a fölszentelésen részt vettem.

Az e. k által elrendelt zsinati rendes lelkészi tagságra, valamint a lelkészi kerületi tanácsbírói állásra a szavazást elrendeltem. A szavazatokat a kerületekre fölterjesztettem. Ez utóbbi állásra, miután abszolút többséget senki nem nyert, új szavazásra hívtam fel a presbitériumokat.

A hat rendbeli perselypénzt az egyes egyházaktól beszédtem és azzal kimutatás kapcsán illetékes helyen elszámoltam.

A perselypénzekkel kapcsolatosan megemlítem azt a tényt, hogy egyházaink kisebb töredéke még mindig nem fordít a perselypénzek beküldésére olyan fontosságot, mint amelyt azaz ügy, amelyre fordítanak, méltán megérdemelnének és nem akarja megérteni, hogy a perselypénzek be nem küldésével felesleges munkatöbbletet készít magának és az esperesi hivatalnak, mert az esperesek vannak kötelezve arra, hogy azok ellen, akik hátralékban maradnak, járjon el, sőt jelentést is tartozik tenni, hogy miként járt el az egyes egyházközségek ellen.

Megragadom az alkalmat, hogy ez alkalommal is megismételem körlevelemben közzétett felhívásomat, hogy f. év elejétől kezdve az egyházmegyei pénztárnok kezeihez küldendő a perselypénzek. Én csupán azért vettem kezeimhez a perselypénzek inkasszállását, hogy a rendszeres befizetésekre reászoktassam az egyes egyházakat s tagadhatatlan, hogy tényleges haladás állapítható meg.

Az államsegélyeket kiosztottam. A Boruzs-féle segélyt, a gyámintézeti leróvásokat, a Végh-nővérek segélyét illetékes helyre eljuttattam.

A tanítók 100 koronás és C listás segélyét átszolgáltattam. Az iskolaépítésre kért segélykérvényeket felterjesztettem és a segély hovatartozását ellenőriztem.

A nagybányai lelkipásztor előfizetési díjait beszedtem és elküldöttem.

A megüresedett lelkészi állásokra a pályázatokat meghirdettem, a pályázatokat a minősítő bizottsággal átvizsgáltattam, választók névjegyzékét bekértem és megerősítő záradékkal elláttam. Közöltem azokat az ünnepeket, melyeken az állami istentiszteleteket meg kell tartani. A szórványok részére nyomtatványokat és 25-25 drb ó és újszövetséget szétküldöttem. A vasuti igazolványokat láttamoztam. Vallástanítási tantervtervezetet M. falvának, Ottománynak, Kőbölkutnak észrevételezés végett kiadtam. Az érselindi imaház részére gyűlt adományokat rendeltetési helyére juttattam. Szolgálati bizonyítványokat aláírtam, lelkészek családjában történt változásokat bejelentettem, láttamoztam az adókimutatásokat, megerősítettem az iskolai költségvetéseket, bekértem a nőszövetségi jelentéseket, megvizsgáltam, felterjesztettem a tanítók autorizációs okmányait. Az egyházmegyei közigazgatási járulékok behajtását szorgalmaztam. Az egyházfegyelmi szabályrendelet végrehajtási utasítását lefolyaltattam, a tervezetre adott észrevételezést felterjesztettem s a nyomtatásban megjelent szabályrendelet szétosztásáról gondoskodtam. Nyugdíjintézeti alapszabálytervezet tekintetében úgy a tanítók, mint a lelkészek részéről véleményt kértem s azt két ízben is tárgyalattam. 1936. november 3-án a lelkészi és tanítói értekezlet tartására hatósági engedélyt megszereztem. Lelkészerterkekezletet megtartottam. A szükséges körleveleket küldtem. Az iskolákat felhívtam, hogy 1918-19-ben hány tanerővel működtek. A bekért adatok nyomán készített kimutatást felterjesztettem.

Belmissziói tervezetet előadó urtól bekértem,

lelkész értekezleten le is tárgyalattam. Fölhívtam az egyházakat, hogy a ker. járulékokat a költségvetésbe vegyék be és ezt presbiteri jegyzőkönyvek beküldésével igazolják. Jelentést kértem az egyházaktól a Minerva kiadásu könyvek tekintetében is.

A konverziós veszteségekről készítendő kimutatás összeállítására és felterjesztésére egyházmegyei pénztárnokot, valamint Takács Zsigmond nyugdíjintézeti pénztárnokot felhívtam. Egyházmegyei nyugdíjintézeti vezetőség megválasztására a lelkipásztorokat elköteleztem. Át- és kitértekről szóló kimutatást beszédtem és összesítő kimutatásban felterjesztettem. A „Gazdatudomány és Lelkipásztor kézikönyve“ c. munkákat szétküldöttem. A belmissziói ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyveinek felkészülésére lelkészársaimat elköteleztem. Megsürgtettem a tanulmányi segélyjárulékok beszolgáltatását, a legáció intézmények felújítását, hogy a theologus és tanítóképzős ifjuság pályáján az akadályok elháríttassanak, akiknek érdekében adakozásra is felhívtam a belmissziós alakulatokat. Nyugdíjintézeti ügyben a díjlevél értékelésének megfeleltetésére fölhívtam az érdekelteket, feleltetéseket véleményemmel ellátva, illetékes helyre juttattam. Vagyontörvénykönyvet minden egyháznak kiküldötte a püspöki hivatal, amelynek kitöltésére az utasítást közöltem. A férfi- és nőszövetségek számára kiküldött certifikátokat szétszítottam, az árát beszolgáltattam, ugyancsak kiosztottam a Marasesti érmeket és árával elszámoltam. Az iskolaünnepélyek tartására vonatkozó püspöki utasítást közöltem. Kovács Lajos tóti lelkész cseréire vonatkozólag lelkészeket ajánlattételre hívtam fel. A 7. oszt. vallástani kézikönyv „Haza-szeretet“ c. fejezetének megváltoztatására vonatkozólag véleményt adtam s a megváltoztatására intézkedéseket fogantatosított. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvi blankettákat és pedagógiai jegyzőkönyvi blankettákat kiosztottam. Az iskolai félévi látogatásra a lelkészi dékánokat s a tanítók közül a 4 e. m-i,

tanítóképviselet fölkértem. Bibliakörök és vasárnapi iskolai új alapszabálytervezetre a püspök ur felhívására véleményemet megadtam, a szórványok gondozásáról a jelentést bekértem és felterjesztettem. Az egyházmegyei közpénztár és közalapi számadás megvizsgálásában részt vettem és a szükséges utasításokat megadtam. Az egyházmegyei közgyűlés megtartásának idejét kitűztem, tárgysorozatot összeállítottam erre, valamint lelkész és tanító értekezlet megtartására hatósági engedélyt megszereztem. Az ügyszerkeket az előadók részére kiosztottam.

Nem fejezhetem be jelentésemet anélkül, hogy meg ne említsem azt a körülményt, hogy egyházaink az agrár hatóság részéről sorozatos támadásoknak voltak kitéve Szentimrén, ahol a tulajdonba bocsátás már megtörtént s az egyház érdeke törvényes alapon biztosítva van, mintegy 40 hold föld elvételéről van szó. Piskolton az agrárhatóság 4 hold földet vett vissza azzal az indoklással, hogy a maximumnál ennyivel használja többet az egyház, holott pedig a törvény által megállapított mennyiség sincs meg. Érsemjénben 8 hold földet akarnak elvenni törvényes alappal nem bíró kifogások alapján. Kérem közgyűlésünket, kötelezze el az egyházak vezetőit arra, hogy az agrársérelmekről tegyenek haladéktalanul jelentést az esperesi hivatalnak s minden eszközt vegyenek igénybe a földek megtartása érdekében s tegye anyagilag is felelőssé azokat, akik az agrársérelmeket elhallgatva, kárt okoznak egyházaiknak.

Jelentésem tudomásul vételét és tett intézkedéseim jóváhagyását kérve vagyok

a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgája :

Szabó Zoltán,

esperes,

Esperes jelentését közgyűlés tudomásul veszi, intézkedéseit helybenhagyja.

Borbély Sándor csokalyi és Kovács Lajos tóti lelkész testvérek halálát mélységesen fájlalja s elrendeli, hogy emléküik jegyzőkönyvünk külön lapjain örökíttessék meg.

A nagyszalontal és a nagykárolyi egyházmegyének s a két elhunyt kiváló gondnok családjának mély részvétét fejezi ki.

Orosz Lajos érkeserői lelkésznek elismerését s háláját fejezi ki, hogy az érselindi egyházat 200 éves halálából fel-támasztotta s a hívek közönyét, széthuzását leküzdve, szegénység, a világi hatóság akadályozó gátlásain keresztül az egyházat jelenleg leányegyház alakjában megszer-vezte, imaházat állíttatott, részére 10 hold agrárföldet szerzett, lelkes összetartást, egyházas érzést, hithűséget ébresztett s a kis egyházat az anyaegyházzá való fejlődés felé vezérli.

Köszönetet mond Koós Zoltán székelyhidi tanítónak is a selindi kis egyházban végzett lelkes munkájáért.

Egyházközségeink híveit s vezetőit pedig felhívja, hogy a nagy mentő munkát még anyagi tehetségük megfeszítésével is támogatassák.

Közgyűlés anyagi felelősség terhe mellett elkötelezi az összes egyházak vezetőit, hogy haladéktalanul tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak esetleg agrársérelmekről s minden eszközt vegyenek igénybe földjeik megtartása érdekében.

néhai Borbély Sándor.

Érkörösön (Szilágymegyében) született 1893. január 4-én. A zilahi református kollégiumban tanult,

lelkészképesítő bizonyítványait Kolozsvárott szerezte meg. 1914-től különböző helyeken volt segéd s helyettes lelkész, 1919-ben Somlyóujlakra választották meg rendes lelkészül. Nemsokára, még ez évben megházasodott. 1926-ban érdengelegi, majd 1932-től csokalyi lelkész. A nagykarolyi egyházmegyében lelkészi aljegyző szvszki einök s végül tanácsbírói tisztséget viselt.

Példás életü, igazi lelkipásztor. Kiváló szónok, erőskezü ember, jó administrator, aki a rábizott egyházakat rendbeszedte s rendbe tartotta. Családját, 3 gyermekét nagyon szerette, értük az élet harcát is felvette. Réális ember, de melegszivü, igaz, jóbarát.

1936. tavaszán súlyos betegség lepte meg. A vég rohamosan közeledett. Utolsó napjait iróasztala mellett töltötte s egyházának minden ügyét elrendezve, mint Krisztus jó vitéze halt meg december 28 án, nehéz, kínos szenvedések között.

Jó emléke mindig fennmarad közöttünk.

néhai Kovács Lajos.

Visken (Máramaros megyében) 1888. március 9-én született. A máramarosszigeti református főgimnáziumban érettségizett, 1908-ban jeles eredménnyel. I. lelkészképesítő vizsgáját 1912-ben jeles, II-at 1914-ben jó eredménnyel Debrecenben tette le. A 1912—13. iskolai évben a debreceni kollégium esküdt diákja, segéd tanár a gimnáziumban, majd segédlelkész Érmihályfalván. 1915-ben Tótiban választják meg rendes lelkészül. Még ez évben meg is nősül.

Ritka tehetségü ember. Okos, szellemes. Páratlan előadó, aki beszédével, szavalatával hallgatóit valósággal megrázza. Isten áldotta jókedvü, humoros, élces, örökké viccelődő ember, aki a körülötte levőket könnyekig megnevettette. Hívei rajongásig szerették.

Az utolsó 2 évben súlyos betegség szakadt rá. Lassan lassan kialakult a sokrahivatott, más körülmények között nagy embert formáló óriási tehetség.

1937 május 1-én halt meg a debreceni kórházban.

Átadjuk az emlékezetnek

5. szám. Egyházmegye 1936 évi valláserkölcsi és anyagi állapotáról szóló esperesi jelentés.

Nagytiszteletű és Méltóságos

Egyházmegyei Közgyűlés!

Az érmelléki ref. egyházmegye 1936. évi vallás-erkölcsi és anyagi állapotáról szóló jelentésemet a következőkben terjesztem elő:

I. A gyülekezet belélete.

1. Az Isten igéje minden vasárnap és ünnepnap d. e. minden egyházban prédikáltatott.

II. A heidelbergi Káté magyaráztatott minden vasárnap 19 helyen. Fölváltva Káté és biblia-magyarázat tartatott: Apátkeresztur, Berettyószéplak, Csokaly, Érabrány, Érbogyoszló, Érmihálfalva, Érolaszi, Kágya, Poklostelek, összesen 9 helyen.

3. Bibliamagyarázatot tartottak: Albis, Bályok, Érköbölkut, Ottomány, Monospetri és Tótiban minden vasárnap d. u. Nem tartatott bibliamagyarázat Piskolton.

4. Minden hétköznap istentisztelet volt 17 helyen. Albison adventi, böjti és bűnbánati hetekben, Asszonyvásáron télen, Érköbölkuton októbertől június 10-ig, Érolasziban adventi és bűnbánati hetekben, Érbogyoszlón csak szombaton d. u. Gálospetriben október 31-től március 31-ig minden szerdán, bűnbánati hetekben minden reggel és délután, Hegyköz-szentmiklóson kedden, csütörtökön és szombaton, Kiskerekiben őszi és téli hónapokban, nagyhéten reggel és délután is, Kágyán a téli hónapok kivételével minden reggel, Magyarkecen ősszel és tavasszal, Micskén kétszer egy héten, Monospetriben nagy-

héten és adventben, Ottományban hétfőn reggel és szombaton este, bűnbánati héten reggel és délután, Poklostelken csütörtökön reggel, Vedresábrányban hetenként kétszer hétfőn és szombaton tartatik istentisztelet Hegyközszentimrén és Tótiban.

5. Bibliaolvasás minden hétköznapi istentiszteleten van.

6. Bibliamagyarázat hétköznapiokon a legtöbb helyen advent idején tartatik, egy helyen adventtől husvédig, egy két helyen böjtkor és bűnbánati hetekben, 1 helyen a téli időben.

7. Templomlátogatók száma A) nagy ünnepeken 11,992, B) vasárnap d. e. 7301, C) vasárnap d. u. 3093, D) hétköznapiokon 375.

Gyermekistentisztelet volt 11 egyházban 51 esetben.

9. A gyermekek a rendes istentiszteleten minden egyházban vasárnap és köznap a tanító vezetésével vesznek részt.

10. Urvacsora mind a hat alkalommal osztatott minden anyaegyházban. Szorványokban Érselind kivételével nem osztatott mind a hat alkalommal.

11. Urvacsorával élők száma az anyaegyházközségekben: Böjtkor fi 1442, nő 1654, együtt 3096. Husvétkor fi 2472, nő 2741, együtt 5213. Pünköstkor fi: 1295, nő 2785, együtt 4080. Ujkenyérkor fi 1428, nő 1914, együtt 3342. Ujborkor fi 1359, nő 1821, együtt 3180. Karácsonykor fi 2034, nő 2486, együtt 4520.

Betegek fi 47, nő 87, együtt 134. Összesen fi 10071, nő 13488, együtt 23565. Urvacsorával élők száma a szorványokban Böjtkor fi 6, nő 15, együtt

1. Husvétkor fi 18, nő 26, együtt 44. Pünköstkor fi 14, nő 26, együtt 40. Ujkenyérkor fi 27, nő 38, együtt 65. Karácsonykor fi 13, nő 28, együtt 41.

Betegek fi 1, nő 1, együtt 2. Összesen 213.

Urvacsorával élők száma anyaegyházközségek-

ben és szorványokban fi 10156, nő 13622, együtt 23778.

A betegeknek rendszerint urvacsoraosztás alkalmával szolgáltatják ki az urvacsoráját, de kívánatra máskor is.

13. Háziistentiszteletet lelkész részvételével csak egy esetben Kágyán tartottak.

14. A lelkészek 571 családot látogattak meg, legtöbb alkalommal a presbiterek és a férfiszövetség tagjainak részvétele nélkül.

15. Vasárnapiiskola 33 helyen van. Nincs vasárnapi iskola Piskolton és Tótiban. Külön jelentést működésről adott minden egyház Albis, Apátkeresztur, Micske, Éradony, Érkeserü, Székelyhid, Szentjobb, Értarcsa, Berettyószéplak, Érmihályfalva, Margitta, Érköbölkut, Kiskerek, Asszonyvásár. H. sz. Imre, Érbogyoszló, Monospetri, H. sz. Miklós, Monospetri és Vedresábrány kivételével.

16. K. I. E van 17 helyen, nincs: Poklostelek, Vedresábrány, Apátkeresztur, Kiskereki, Hegyköz-szentmiklós, Asszonyvására, Érbogyoszló, Hegyköz-szentimre, Érclasi, Berettyószéplak, Éradony, Érkeserü, Értarcsas, Albis, Magyarkéc, Szentjobb, Tóti és Piskolt. Tehát nincs 18 helyen. Külön jelentést mindenik adott.

17. Férfiszövetség van: Csaholyon, Kágyán, Ersemjénben, Érmihályfalván, Érábrányban, Gálospetriben, Kiskerekiben, Ottományban, Szalacson és Bihardfőszegen. Kiskereki, Ersemjén és Érmihályfalva kivételével mindenik adott külön jelentést.

18. Nőszövetség nincs: Albison, Éradonyban, Vedresábrányban, Érbogyoszlóban, Micskén, Piskolton és Tótiban. Poklostelek, Szentjobb és Érkeserü kivételével jelentést adott minden hely.

19. Énekkar van 22 egyházban, 13 egyházban nincs megalakulva, legtöbb helyen férfikar van, néhány helyen a tanító s az istentiszteleten az énekkar legtöbb egyházban működik, a nagyobb ünnepek alkalmával résztvesz.

20. A szegényekről gondoskodott az egyház 18 helyen, 11539 lei összegben nyújtott segílyt, 17 helyen nem segítették a szegényeket, s közöttük több helyen segítségre rászoruló szegény nem is volt. A szegénygondozást a legtöbb helyen a presbitérium és a nőszövetség végezte.

21. Az idegenbe ment cselédlányokat bejelentik, ha tudomást szereznek róla, annál a lelkészi hivatalnál, melynek gyülekezetében az eltávozottak szolgálatot nyertek. A nőszövetség ügyel fel reájok.

22.

23. Ref. egyházi népkönyvtár van 10 egyházban, 25 egyházban nincs.

24. Iratterjesztés Monospetri kivételével mindenütt van.

Eladtak teljes bibliát 27 darabot, ujszövetséget 255-t, Árvaházi képesnaptárt 688-at, vallásosiratot 685-t vallásos néplap járt 881 példányban.

25. Vallásos összejöveteleket 29 helyen tartottak 240 alkalommal. Nem volt vallásos ünnepély: Albison, Tarcsán, Asszonyvásáron, Érbogyoszlóban, Piskolton és Vedresábrányban.

26. Gyülekezeti jótékonyág megnyilvánult 30 helyen és külső célokra adott összesen 49944 leit.

27. A gyülekezeti tagok önkéntes adományainak összege 99511 lei 50 bani (mult évi 178,4861 lei). Nagyobb jöltevők: Érkeserüben Orosz Lajos és neje Komoróczy Erzsébet 6000 lei, Kiskerekiben: Boruzs Lajos 5703 lei. Csak az 1000 leit meghaladó összegek vannak feltüntetve.

28. Uralkodó bünök: tolvajlás, verekedés, iszákosság, paráznság, istenkáromlás, Biróság ítelt el egyháztagot 4 esetben.

29. Vadházasságban 91 pár él, néhány lelkész ingyen esketéssel minden lehető elkövetett arra nézve, hogy a bün orvosoltassék.

30. Hiteelveinkkel ellenkező szokások a temető kivilágítása, babona, urnapjának megtartása. Az

egyház előjárósága fölvilágosító egyházi beszéddel küzd ellene.

31. Sérelem érte az egyházat Biharvajdán az iskola nyilvánossági jogának megvonása által. Hegyközszentimrén a felekezeti iskolát bezárták, a tanítói agrárföldeket elvették. Piskolton az állami hatóság megakadályozta a vallásos összejöveleteket. Poklostelken a ref. állami tanító helyére a kötött szerződés ellenére román állami tanító neveztetett ki. Csokalyon az állami elemi iskola igazgató részéről több sérelem, Albison az egyház agrárföldjei veszélyben vannak, Tótiban a tanító pert indított az egyház ellen. A jelentés az esperesi hivatalnak mindenekről megtörtént.

32. A községek területén babtisták, millenisták, szombatosok és bibliatanulók vannak, számuk 800.

33. A községek összes lakóinak száma: 73,331.

II. A gyülekezet külélete.

34. Presbiterek száma: 513, egyházi választók száma: 12297, egyházi adózók száma 17580, egyháztagnak száma: 37968.

35. Presbitérium minden negyedévben gyűlést tart s törvényszerű jegyzőkönyvet vezet.

36. Egyházközségi közgyűlés nincs.

37. Egyházi vagyonelektára minden egyháznak van, az évi változások átvezetettek.

38. Ingatlanok, agrárföldek kivételével az egyházközség nevében állanak.

39.

40.

41. Költségvetése minden egyháznak van.

42. A kivetett egyháziadó összege: 2,061045 lei, 1532 hl. buza. A kivetés fedezi a szükségletet.

43. A múlt évi számadások az egyházmegyei közgyűlés által jóvá vannak hagyva. Az egyházak értékei megvannak.

44. Bevétel volt összesen 3923811 lei. Kiadás volt 3,745908 lei. Maradvány volt: 177,903.

45.
46.
47.
48. Az egyházközségek összes adóssága 856579 lei.
49. Az egyházi épületek között a templomok 95%-ban jókarban vannak, a lelkészi lakások is, az iskolák között és a tanítói lakások között már több százalék a kivánivaló.
50. Új építkezésre 3594 lei fordított.
51. Épületek javítására 442,163 lei fordított.
52. Az egyházi épületek tűzkár ellen 12,962420 leig vannak biztosítva, a biztosítási díj 28001 lei.
53. A belhivatalnokok a múlt évről 19 hely kivételével ki vannak fizetve. Belhivatalnokok fizetéséből hátralék 397,722.
54. Az egyházközség kerületi és egyházmegyei járulékai csak részben vannak kiegyenlítve.
55. Az egyházközségeknek pere nincs.
56. Temetője minden egyháznak van, legnagyobb részt a hívek által gondozva.
57. 17 egyház kapott segélyt 186,500 lei erejéig.

III. A gyülekezet iskolaügyi.

58. Apátkeresztúr, Poklostelek, Érábrány és Vedresábrány kivételével minden egyház tart fenn iskolát.
60. Az elemi iskoláért az egyházak 1,767.713 lei terhet viselnek.
61. Tanulók száma ref. elemi iskolában 2337.
62. Református tanulók száma a nem ref. iskolában 2304.
63. A tanítás eredménye 31 iskola kitűnő, 10 jeles, 11 jó, 2 megfelelő. A nem ref. elemi iskolába járó ref. tanulóknak a lelkesz tanítja a vallást leginkább. A vallástanítás eredménye megfelelő mindenütt.
64. Az iskola felszerelése törvényszerű.
65. A beküldött jelentésekből pontosan meg

nem állapítható, hogy hány családot látogatott meg a tanító.

66. Iskolalátogatás az egyházi felsőbb hatóság részéről egy ízben volt, állami hatóság részéről összesen 70 ízben volt iskolalátogatás

IV. Anyakönyvi adatok az anyaegyházközségben.

67. Megkereszteltetett törvényes fi 445, nő 415, összesen 860. Törvénytelen fi 34, törvénytelen nő 32, összesen 65. Együtt fi és nő: 925. Nem kereszteltetett meg 1 fi, 1 nő, összesen 2. Szülöttek száma állami anyakönyv szerint 479 fi, 448 nő, együtt 927 született.

68. Eltemetett fi 400, nő 391, összesen 791. Szertartást mind igénybe vette. Meghaltak állami anyakönyv szerint 400 fi, 391 nő, összesen 791.

69. Házasságot egyházilag is megkötötte tiszta pár 263, vegyes pár 47. Nem esküdött meg egyházilag 37 pár. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta ref. pár 274, vegyes pár 73, összesen 347 pár.

70. Konfirmált fi 339, nő 306, összesen 645.

71. Áttért fi 10, nő 7, összesen 17.

72. Kitért fi 21, nő 36, összesen 57.

73. Elköltözött fi 48, nő 48, összesen 96.

74. Beköltözött fi 5, nő 6, összesen 11.

75. Lélekszám 1935 december 31 én: 38381, miután az adatok nem minden egyházban vannak kitüntetve, azt megállapítani, hány volt ezek közül a fi és hány a nő, nem lehetett.

V. Anyakönyvi adatok a szorványokban és leányegyházakban.

76. Megkereszteltetett törvényes fi 11, nő 17, összesen 28.

Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint: fi 11, nő 17, összesen 28.

77. Meghalt fi és eltemetett 9 fi, nő 7,

összesen 16. Halottak száma állami anyakönyv szerint fi 9, nő 7, összesen 16.

78. Egyházi házasságot kötött tiszta pár 7, vegyes pár 1. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta 7, egyes pár 1, együtt 8 pár.

79. Konfirmált fi 7, nő 6, összesen 13.

80. Áttért fi —, nő —, összesen —.

81. Kitért fi —, nő —, összesen —.

82. Elköltözött fi —, nő —, összesen —.

83. Beköltözött fi —, nő —, összesen —.

84. Lélekszám 1935 december 31-én: 1510.

Az esperesi vizitáció kitünőnek minősítette a következő tanítókat:

1. Kemecsei György	Albis
2. Tompa Róza	„
3. Elekes Károly	Bályok
4. Elekesné Mahulik Julia	„
5. Kocsis József	Berettyószéplak
6. Ebergényi Irén	Berettyószéplak
7. Asók István	Bihardiószeg
8. Szántó Béla	„
9. Bód Ferenc	„
10. Fazekas Margit	„
11. Horváth Géza	Biharfélegyháza
12. Váry Margit	„
13. Nagy Mihály	Csokaly
14. Vén István	Éradony
15. Virág Sándor	Érkesező
16. Erdélyi József	Érköbölkut
17. Tóth Zsigmond	Érmihályfalva
18. Pálffy Gizella	„
19. Boruzs Magda	„
20. Ádám Lajos	Érsemjén
21. Sarkadi Jolán	„
22. Kádár Antal	Gálospetri
23. Kenyeres Margit	Kágya
24. Kósa Károly	Ottomány
25. Berecky Ilona	„

26. Benke Pál	Szalacs
27. Jakab Lajos	„
28. Keszi Ilona	„
29. Tóth Anna	„
30. Péter Béla	Székelyhid
31. Polgári Vilma	„

Teljes tisztelettel vagyok.

Székelyhid, 1937 január 1-én, a Nagytiszteletű
és Méltóságos Egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgálja:

Szabó Zoltán,
esperes.

Egyházmegyei közgyűlésünk esperes
jelentést tudomásul veszi.

a) Kéri a kerületet, hogy Érselindre
s. lelkészt rendeljen ki.

b) A belmisziói és lélekmentő alakula-
tok mindenütt felállíttassanak.

c) A ref. egyházi népkönyvtár létesítése
mindenütt forszirozandó s szaporítandó.

d) Örvendetes, hogy az egyházak
adóssága a tavalyihoz képest ismét csökkent.

e) A kerületi, főként az egyházi megyei
járulékkal hátralékos egyházak ellen esperes
a legszigorubb eljárást indítsa meg.

f) Megvizsgálandó s jelentendő a leg-
közelebbi gyűlésen, hogy hol és miért volt
ilyen nagymérvű kitérés.

6. sz. Érmihályfalvai lelkészválasztás.

Az érmihályfalvi lelkészi állásra 1936, április
26-án, közfelkiáltással Sass Kálmán, mezőtelegdi
református lelkész választatott meg.

A választás ellen benyújtott felebbezés
visszavonatván, egyházmegyénk a választás-
tást helybenhagyja, megerősíti, Sass Kál-

mán atyánkiát lelkészi karába szeretettel beiktatja s őt valamint az érmihályfalvai református egyházat a bekebelezési díj befizetésére utasítja.

7. sz. Poklosteleki lelkészválasztás.

A poklosteleki lelkészi állásra 1936. május 24-én egyhangu meghívással Medgyesy Lajos apátkereszturi református s. lelkészt választották meg.

Közgyűlés a választást helybenhagyja s megerősíti. Medgyesy Lajos atyánkiát lelkészi karába szeretettel bekebelezi sőt, valamint a poklosteleki református egyházat a bekebelezési díj befizetésére felhívja.

8. sz. Piskolti lelkészválasztás.

A piskolti református egyház választói 1936. augusztus 23-án megismételt szavazás során szótöbbséggel Pálur István székelyvajai református lelkész-társunkat választották meg lelkészül.

Közgyűlésünk a választást helybenhagyva megerősíti. Pálur Istvánt az érmel-leki református egyházmegye lelkészi karába szeretettel bekebelezi s úgy őt, mint a piskolti református egyházat a bekebelezési díj befizetésére elkötelezi.

9. sz. Székelyhidi tanítóválasztás.

A székeiyhidi református egyház presbyteriuma 1936. július 5-én Koós Zoltánt választotta meg tanítójául.

Közgyűlés a választást helybenhagyja s megerősíti. Koós Zoltánt az egyházmegye tanítókarába beiktatja sőt is, a székelyhidi református egyházat is a bekebelezési díj befizetésére utasítja.

10. sz. Micskei tanítóválasztás.

A micskei református egyház presbyteriuma

1936. augusztus 16-án Bodor Sándort választotta meg kántortanítónak az 1936. június 21-i presbyteri ülésen megállapított s jelen közgyűlés elé beterjesztett kántortanítói díjlevélre.

Közgyűlésünk említett díjlevelet jóváhagyja, megerősíti. A micskei egyház választását helybenhagyja, Bodor Sándort tanítói állásában megerősíti sőt és a micskei református egyházat a bekebelezési díj befizetésére utasítja.

11. sz. Hegyközszentmiklósi tanítóválasztás.

A hegyközszentmiklósi református egyház presbyteriuma 1936. augusztus 30. án Beőjthe Jánost választotta meg kántortanítójául.

Közgyűlés a választást helybenhagyja, megerősíti, Beőjthe Jánost tanítói karába iktatja sőt, valamint a hegyközszentmiklósi református egyházat a bekebelezési díj megfizetésére utasítja.

12. sz. Lelkészek, tanítók üdvözlése, eskütétele.

Esperes előbb az új lelkeszket s aztán az új 3 tanítót üdvözli. Munkájuk nagy nehézségeit felsorakoztatva, munkára buzdítja őket, Istentől áldást kérve rájuk, beiktatja hivatalukba.

Ezután lelkeszi főjegyző a hivatali esküt kiveszi.

13. sz. A kerületi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézeti alapszabály módosítása lelkeszi részről.

Olvastatott a lelkeszértekezlet által nagy gondossal s körültekintéssel megváltoztatni javasolt kerületi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézeti alapszabály.

Közgyűlés a lelkeszértekezlet által indítványozott összes módosítást elfogadja, fő-

elvként emelve ki, hogy a lelkészi nyugdíjintézet a tanítóktól külön választassék s kezeltessek.

Az elfogadott alapszabálynak a kerületi gyűlésre való felterjesztését rendeli s a módosítások elfogadását javasolja.

14. sz. Tanítói-kerületi nyugdíjintézet alakítására vonatkozó javaslat.

Az Érmelléki Ref. Tanítóegyesület választmányának javaslata kerületi nyugdíjkérdés megoldására.

A kerületi tanítói nyugdíjkérdés egyetemes és végleges rendezése céljából a hivatalos lapban két tervezet is lett közölve az elmúlt évben.

Egyik tervezet a fokozatos tőkegyarapítás mellett megszabott és a befizetési évek szerint emelkedő nyugdíj összeget állapított meg a tagok által befizetendő 1000 Lei belépési díj az alapfizetés után fizetendő évi 5%-os tagdíj és az egyházak által lélekszámonként fizetendő 1 Leis évi fenntartói járulékokról.

A másik tervezet pedig a tagok 2000 Leies belépési díjából és a szolgálati évek szerint emelkedő évi tagdíjaiból valamint az iskolafenntartó egyházak által tanítói állásonként fizetendő évi 500 Leis fenntartói járulékaiból a szolgálati éveknek megfelelő nyugdíjat biztosított a tőkeképzés mellőzésével.

Mindegyik tervezet kihangsúlyozottan a tanítói nyugdíjkérdés különválasztását kívánta a lelkészi nyugdíj kérdéstől és az önálló kerületi tanítói nyugdíjintézet létesítését óhajtotta.

A legutóbbi kerületi közgyűlés mellözve a tanítótság általános kívánságát (mely kívánságnak a tanítóképviselek a kerületi közgyűlés felfogását látva, nem mertek kifejezést adni) tárgyalás alá sem vette a nyugdíj-javaslatokat elvileg lelkészi és tanítói nyugdíjintézet egységes kezelését mondotta ki.

Nem tudjuk, hogy mi az akadálya a két nyugdíj-

intézet külön kezelésének, nem is keressük az okokat, mert úgy gondoljuk, hogy kizárólag a nyugdíjintézet könnyebb adminisztrálása szempontjából szükséges az egységes nyugdíjintézet s azért kellő tisztelettel meghajlunk a kerületi határozat előtt.

Azt azonban határozattan és feltétlenül kérjük és kívánjuk az egységes nyugdíjintézet keretén belül is, hogy a tanítók által befizetendő és a tanítói állások után fizetendő fenntartói járulékok kizárólag a tanítók nyugdíjazására fordíttassék.

A kerületi tanitóság nyugdíjkérdésének megoldását a következőképpen javasoljuk:

1. Minden tanító köteles befizetni a kerület által megszabott évi járulékot az egyházi pénztár útján legkésőbb minden év november 10 ig. Az évi járulék legmagasabb összege nem lehet több az alapfizetés 10% ánál.

2. Az iskolafenntartó egyház minden tanítói állás után fizet évi 500 Lei fenntartói járulékot.

3. A tanítói járulékokat az egyházi pénztár 10 egyenlő havi részletben levonja az esedékes fizetésből és a levont járulékokat a fenntartói díjakkal együtt legkésőbb minden év november 15-ig fegyelmi felelősség terhe alatt köteles beküldeni a nyugdíjpénztárnak.

4. A nyugdíjpénztár a tanítók után befizetett járulékokat külön csoport cím alatt kezeli és tartja nyilván.

5. A nyugdíjpénztár adminisztratív kiadásához a kezelt tőke arányában járul a tanítói csoport pénztári cimlete.

6. Az adminisztratív költség levonása után rendelkezésre álló összeg 10% a rendkívüli segélyalap létesítésére és gyarapítására fordítandó, 90% ka pedig a nyugdíjjogosultak között szolgálati éveik arányában elosztandó és kifizetendő. Az elő évben befolyt összeg mindig a következő év január havában kerül szétosztásra, tehát az első évben nyugdíjban seki sem részesülhet.

7. Nyugdíjjogosult minden tag aki a 35-ik szolgálati évét vagy az 57. éves életkort betöltötte, továbbá a szolgálatra munkaképtelenné vált tagok, valamint az elhalt tagok özvegyei özvegyységük idejére és az elhalt tagok kiskorú keresetképtelen árva gyermekei.

8. A segélyalapból elhalálozás esetén temetkezési segély, véletlen baleset, vagy hosszantartó súlyos betegség esetén gyógykezeltetési segély folyósítható a körülmények szigorú, pártatlan és lelkiismeretes figyelembevételével.

9. A kezelő választmányban a tagok létszámával arányos képviselőt biztosítandó a tanítószék részére.

10. A tanítószék képviselői a tanítószék által választandók a kezelő választmányba.

Ezen javaslat választmány szerint oly egyszerű, világos és célravezető s a tanítószék egyetemet megnyugtató, hogy annak bővebb és különösebb indokolását feleslegesnek tartja, mert: A nyugdíjazás már a jövő évben megkezdhető; a lelkészek által hosszú időn át összegyűjtött tőkét nem terheli s nem vegyíti össze a lelkészek befizetését sem a tanítószékkel amelynek fontosságát azt hisszük nem szükséges kihangsúlyozni; a tanítószék körén belül pedig az egymás terhének hordozása a legnagyobb mértékben megvalósul azáltal, hogy a nyugdíjjogosultak nyugdíjazása a rendelkezésre álló összeg mértékéig szolgálati éveik arányában történik tekintet nélkül az általuk befizetett járulékok összegére.

Ezen javaslat szerint a pénzügyi rész így alakul:

234 tanító befizetése évente	561.600
234 fenntartási járulék —	117.000
Évi előirányzat	678.600
Administráció —	50.000
	<hr/>
	628.600
10% segélyalap	62.860
	<hr/>
Kiosztásra kerülő összeg:	565.740 mely

összege a nyugdíjogosultak száma szerint 12000—24000 Lei között váltakozó esik egy-egy nyugdíjas részére.

Jelen tanítói nyugdíjtervezet, mint az egyházmegye lelkészi karának véleményével teljesen meg-egyező javaslatot egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyólag s pártolólag terjeszti a kerületre.

15. sz. Elnökváltozás.

Pappszán Lajos gondnok a temetésről megérkezve az elnökséget Kozma Lajos tanácsbírótól átveszi s mélységes fájdalommal jelentette be a nagykárolyi egyházmegye kiváló gondnokának, dr. Nagy Sándornak tragikus halálát, méltatva egyházunkért mindenre kész, áldozatos, buzgó munkásságát.

16. sz. Lelkészerterkezlet előterjesztései.

a) Belmissziói körü értekezlet munkaterve.

Tárgyaltatott s elfogadtatott a belmissziói körü értekezlet munkatervére vonatkozó következő tervezet:

Addig is, míg a belmissziói bizottság a maga nagyobb terjedelmü tervezetét elkészitené s jóváhagyás végett lelkészerterkezlet elé terjesztené, szükségesnek tartja lelkészerterkezlet, hogy az e. m. belmissziói munkák meginduljanak e végből fölkéri esperest, hogy november havától kezdve rendelje el az e. m-i lelkészi körü értekezleteknek a megtartását úgy, hogy havonként egyszer más-más gyülekezetben egy-egy körü értekezlet tartassék. Az (értekezlet) belmissziós munka egész napot vegyen igénybe és lelki, gazdasági és kulturális irányu célt szolgáljon.

A nap istentisztelettel kezdődjék, előadás, megbeszéléssel, lehet nők, férfiak presbyterek, fiuk, leányok, gyermekek részére s aztán lehet gazdasági s kulturális. Végül vallásos ünnepély zárhatja be a belmissziós napot.

A belmissziós napoknak a tartása az esperesnek és a belmissziói előadónak bejelentendő, hogy

ezek ha hallgató, vagy szemlélő gyanánt is, de megjelenhessenek.

A program a következő időbeosztás szerint menne véghez: D. e. 10—11-ig istentisztelet,

11—12-ig nőszövetségnek, férfiszövetségnek, presbytereknek, vasárnapi iskolásoknak előadás tartása, 12—1-ig lelkészek egymás közötti megbeszélése, 1— $\frac{1}{2}$ 3-ig ebéd, pihenés.

$\frac{1}{2}$ 3—4-ig gazdasági természetű előadás,

4— $\frac{1}{2}$ 5-ig kulturális természetű előadás,

5—6-ig vallásos ünnepély.

16. b) Tanító dékán látogatás, népiskolai felügyelő állás szervezése.

Tárgyaltatott a tanítótestület azon kérelme, mely szerint az iskolák ellenőrzésénél a látogató bizottsággal együtt mehessen a tanító dékán is s hogy a népiskolai felügyelő tisztséget szervezze meg és töltsen be az egyházmegye.

Miután a félévi dékánlátogatás újból be lett vezetve, tanító dékánul a 4 egyházmegyei tanító képviselő választotta meg.

Lelkészi dékánul Kovács Lajos helyett Kovács József, Barcsa Sándor helyett Szendrei Dénes lelkészek választották meg.

A népiskolai-tanítói-felügyelői állást a kerület szervezze meg s találja meg a módot arra, hogy az egész kerületre egyetemlegesen kiterjedőleg 1 tanító személyt alkalmazzon a szolgálati pragmatika értelmében. E tekintetben a kerületre feliratot küld egyházmegyénk.

16. c) Tanítófizetéssel kapcsolatos tanítótestületi kérelmek.

Tanítótestület beadványban kéri egyházmegyét, hogy:

1. A díjlevelek csonkítatlanul tartassanak fenn s az államsegély valutáris értékben fiztessék ki.

2. A kerület által megállapított fizetés fegyelmi felelősség terhe mellett fizetessék ki.

3. Külön kántori fizetést adjon minden egyház.

4. Igazgatói és egyházi teendők végzése külön díjaztassék.

5. Földek értéke hivatalos községi értékelés alapján állapíttassék meg.

6. Természetbeniek számításánál csak egyházmegyei megállapítások vétessenek figyelembe.

1. A tanítói régi díjlevelek az idők folyamán legnagyobb részt változtatásokon mentek keresztül. — Ezeket a változtatásokat meg nem történtté tenni az egyházi hatóságoknak nem áll módjában. Azokra nézve, akik a régi díjlevél birtokában vannak, ez a díjlevél az irányadó. A pénzérték a valutáris kulcs szerint e. m.-i közgyűlésünk 1928. április 25-i 16. sz. határozat szerint valutáris kulcs szerint átszámítandó és a tanítóknak ehez kétségtelenül joguk van.

2. A tanítói fizetéseket az egyh. ker. közgyűlés idevonatkozó határozatai megállapítják, hivatkozva az E. T. VI. t. c. 34. §-ára, midőn az alapfizetést 1000 korona 24-szeresében állapítja meg.

3. A kántori javadalmazásra vonatkozólag a kerületi közgyűlés 1936. évi határozata az irányadó.

4. Az igazgatói díjazás kérdését a 124—934. sz. kerületi határozat dönti el. Az E. T. 44. §-a szerint a presbiteri jegyzőségért díjazás nem jár. Ha tanító presbyter választatik meg jegyzőnek, ezt a tisztelet viselni tartozik. Más egyházi természetű irodai munkákért a tanító követelhet díjazást s ha a díjazásban megállapodni nem tudnak, nem tartozik végezni az u. n. egyházi jegyzőséget.

5. A földek értékelésére nézve egyedül helyes az az álláspont, hogy értékeljék a földet közmegegyezéssel a presb. és a tanító. Ha az értékelést túl magasnak találná a tanító, követelje helyette az értékelés összegét.

6. A terményértékelést az e. m. minden tavaszi közgyűlésén megállapítja és az úgy az egyházakra, mint a tanítókra egyaránt kötelező.

A tanítói javadalmakról állandó nyilvántartás felfektethető ugyan, de reális értéke nem sok lehet, miután az esperesi hivatal csak akkor sürgetheti a tanítói fizetések költségvetésbe való beállítását, ha azzal kapcsolatosan konkrét panasz érkezik be az esperesi hivatalba.

16. d) Egységes gazdasági termelés szervezése.

Tárgyaltatott s elfogadtatott Gönczi Sándor v. aljegyző alábbi javaslata az egyházmegye hiveinek gazdasági megszervezéséről.

Egyházmegyénk hiveinek gazdasági megszervezését legfontosabb feladatai közé sorozza. Célul tűzvén ki a szükséges szervezés és irányítás által az egységes termelés megteremtését. Ezzel, valamint ezt követően az értékesítés megszervezése által a jelenlegi gazdasági bajok legjobban bevált gyógyító módszerét szándékozik alkalmazni. Az egyöntetű eljárás biztosítása érdekében az egyházmegye erre a célra megalakítandó szervének irányítása mellett megbeszéléseket és előadásokat tartanak a lelkesi körök értekezletek. Mielőtt a termelés más ágában is meg lehetne tenni a célzott racionalizálás érdekében szükséges lépéseket, addig is köteleztessék minden

egyház egy faiskola létesítésére, melyből a hivek ingyen kapván a gondosan kiválasztott csemetéket, már ez által is a gyümölcs-termelés egyirányúvá tételét és a gazdasági élet javulását mozdítjuk elő.

Elfogadtatott.

16. e) Egyházfegyelmi szabályzat végrehajtási utasítása.

Tárgyaltatott az egyházfegyelmi szabályzat alább közölt végrehajtási utasítása.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendeletének végrehajtási utasítása.

A) Az egyháztagokra nézve.

I. Az egyházfegyelem visszaállításának előkészítése.

1. Az egyházfegyelemnek egyházkerületünkben 1937. január 1-től leendő visszaállítását a gyülekezet, illetve a hivek ránevelése céljából az egész gyülekezetre kiterjedő, gondos előkészítés előzze meg.

2. Ez az előkészítés magának az egyházfegyelem lényegének és céljának, valamint közelebbről a szabályrendeletnek alapos ismertetéséből áll.

Az ismertetés történéjék:

a) A presbyteriumban, külön erre a célra összehívott gyűlésen, mely ének után, bibliaolvasással és imádsággal kezdendő. A gyűlés jegyzőkönyvét — a lelkügekkel foglalkozó gyűlések során, — az esperesi hivatal útján fel kell terjeszteni a Püspöki hivatalhoz.

b) A Férfiszövetségben s az Ifjusági Keresztyén Egyesületben, illetve Leányszövetségben.

c) Vallásos estélyeken. Az ezeken tartandó felolvasások, előadások keretében foglalkozni kell az egyházfegyelem történeti ismertetésével, hogy mindenki megértse, mennyire hozzá tartozik az egyház lényegéhez és milyen erőt jelentett minden időben az egyházra nézve, — továbbá foglalkozni kell az egyházfegyelem mai szükségességével és céljával,

végül az egyházfegyelem gyakorlásával. E célra a következő tárgyu előadások tarthatók és tartandók:

1. Az egyházfegyelem a Szentírásban.
2. Az egyházfegyelem az őskeresztyénségben.
3. Az egyházfegyelem Kálvinnál.
4. Az egyházfegyelem a reformációban.
5. Az egyházfegyelem egyházunkban.
6. Miért van szükség az egyházfegyelem visszaállítására?

7. Hogyan gyakoroljuk az egyházfegyelmet?

d) Ismertetni kell végül az egész gyülekezet előtt, alkalmi Igehirdetés keretében. (Erre alkalmas textusok: Máté 18: 12—18, Galata levél 6: 1, 2. és esetleg 1—8. Máté 7: 1—5.) Az istentisztelet ideje alatt az esztendő utolsó délutánja, melyen minden presbyter köteles jelen lenni.

e) A szabályrendelet — magyarázó és buzdító bevezetéssel, illetve felhívással — minden családfő, a végrehajtási utasítást pedig minden presbyter megkapja.

II. A fegyelmezési bizottság megalakítása.

3. A fegyelmezést a gyülekezet nevében és helyett a Presbyterium gyakorolja, tehát sohasem a lelkész fegyelmez. Ugy, hogy a lelkész akkor is mikor azt a szabályrendelet szerint egyedül végzi, a Presbyterium nevében és megbízásából, mint annak elnöke jár el.

4. Ahol a Presbyterium legfeljebb 10—12 tagból áll, ott a fegyelmezést maga a Presbyterium gyakorolja. Ahol azonban a presbyterek száma 10—12-nél több, ott a saját kebeléből legalább 10—12 tagból álló egyházfegyelmi bizottságot alakít.

5. A bizottság elnöke a lelkész, jegyzője a presbyteri jegyző. A lelkész érdekeltsége esetén az elnöki tisztet a főgondnok, ennek nem létében az esperes által kinevezett lelkész látja el.

6. A bizottság határozatképességéhez az elnökön kívül legalább négy tag jelenléte szükséges.

7. A fegyelmi bizottság ülései mindenkor imád-

sággal kezdődnek és a nyilvánosság kizárásával mennek végbe. A fegyelmi bizottság eljárásáról jegyzőkönyvet vesz fel, melyet a presbyteriumnak beterjeszt. A jegyzőkönyvet az elnökön és jegyzőn kívül az összes jelenvolt tagok s a fegyelmezett is aláírja, de ha ez utóbbi megtagadná, aláírása nélkül is érvényes.

8. A fegyelmező bizottság ülései nemcsak zártak, hanem titkosak is. Határozatát titkos szavazással hozza meg és a bizottság tagjaira — az egész eljárásra nézve — titoktartás kötelező. Azez ellen vétő tagot a Presbyterium bizottsági tagságától megfosztja.

III. A fegyelmezési eljárás megindítása.

9. Az eljárás megindítható a Presbiterium elnökénél szóban, vagy írásban történt feljelentésre, vagy hivatalból, de névtelen feljelentésre soha. A hivatalból megindítás felől mindig a Presbiterium dönt.

10. A feljelentés után a fegyelmi bizottság elnöke az eljárást a lehető leggyorsabban, de legfeljebb tizennégy napon belül megindítja.

11. Ha a feljelentésből az állapítható meg, hogy az elkövetett cselekmény vagy mulasztás a 4. paragrafus a) pontjánál súlyosabb fegyelmezési fokozatot nem von maga után, akkor a lelkész a feljelentettet maga elé, — ha pedig úgy látja, vagy a maga elé idésés alkalmával az tűnik ki, hogy az a) pontnál súlyosabb fokozatot von maga után, akkor a fegyelmi bizottság elé idézi s ugyanakkorra a bizottságot is, a tárgy megnevezésével, összehívja.

12. Ha a megidézett meg nem jelennék és ezt elfogadhatóan nem igazolja, a bizottság nála nélkül is határoz és ez a megidézettel előre közlendő.

IV. A fegyelmezés gyakorlása.

13. Ha akár a feljelentésből, akár a feljelentettnek a lelkész elé megidézés alkalmával tett vallomásából az tűnik ki, hogy az elkövetett cselekmény vagy mulasztás a 4. paragrafus a) pontját vonja maga után, akkor a lelkész az illetőt négy szemközt

meginti és erről jegyzőkönyvet vesz fel, melyet az illető aláírásával, — vagy anélkül —, a Presbiteriumnak beterjeszt.

14. Ha az állapítható meg, hogy a b), e) pontok alatti fokozatokat vonja maga után, akkor a lelkész az ügyet a fegyelmi bizottság elé terjeszti, amikor is imádság és az ülés megnyitása után a feljelentés tárgyát előadja.

15. A tárgy előadása után a feljelentett meghallgatandó s ugyanakkor bizonyítékait előterjesztheti.

16. Ha a feljelentett bizonyítékait az első alkalommal nem tudná előadni, új ülés tűzendő ki, amikor tanuit is magával viheti.

17. A bizonyítékok előterjesztése után nyomban következik a fegyelmezési fokozat megállapítása, ami mindig a fegyelmezett jelenléte nélkül történik.

18. A fegyelmezési fokozat kiszabásánál a sorrend — nagyon súlyos esetek kivételével — lehetőleg megtartandó. Ilyen súlyos esetek pld. a 3. paragrafus c) és e) pontok alatt felsoroltak s a d) pont alattiakból a közterhek viselése ellen izgatás, amikor kezdő fokozatnak a 4. paragrafus b) esetleg c) pontja is alkalmazható

19. Azokra, akik beleegyezésüket adják, hogy gyermekeik másvallásuak legyenek, a 4. paragrafus d) pontja alkalmazandó. Ugyancsak ez alkalmazandó az olyan presbiterre, akinek 21. éven aluli kiskorú gyermeke követi el ezt.

20. A 4. paragrafus d) pontja csak eklézsiakövetés és az adott beleegyezés érvénytelenítése esetén szűnik meg, ami a gyermek megszületése előtt írásbeli kötelezettséggel, megszületése után pedig csak a másik fél áttéréseivel lehetséges.

21. Az e) pont alkalmazása, azaz a kirekesztés mindaddig, míg a kirekesztett meg nem tér, vagyis eklézsiát nem követ, a hívők közösségéből kizárást és minden egyházi szolgálat megtagadását vonja maga után.

22. Nem lehet azonban senkit sem eltiltani a templombajárástól, gyermekeinek megkeresztelésétől, sem azoknak az egyház iskolájába járatásától, ha a megállapított díjat megfizeti. A kirekesztett gyermekek után annyi díjat tartozik fizetni, mint a más vallásuak.

23. Az ekklézsiakövetés, ha az d) és e) fokozatok fennállása esetén történik, a gyülekezet előtt istentisztelet keretében külön erre szolgáló szertartás szerint megy végbe. (A szertartás megállapításáról az egyházkerületi közgyűlés külön intézkedik.)

V. A fegyelmezés végrehajtása.

24. A fegyelmezési eljárás lefolytatása után, amennyiben a fegyelmezési bizottság a b), c) pontok valamelyikét alkalmazza, akkor a b) pont esetében nyomban végrehajtja, azaz a lelkész a fegyelmezettet a bizottság 2—3 tagja előtt megintja, — c) pontesetében pedig a Presbiterium legközelebbi gyűlése elé idézi, ahol a lelkész a Presbiterium nevében szeretettel, de komolyan megdorgálja. Meg nem jelenés esetén a Presbiterium dorgáló határozatát írásban kézbesíti. A d) és e) pontok alkalmazása esetében a fegyelmi bizottság határozatáról a Presbiterium írásban értesíti.

B) Az egyház hivatalosaira nézve.

25. Az egyház hivatalosaira nézve az illetékes testületek szintén az egyháztagokra vonatkozó szabályok szellemében járnak el, amikor is a fegyelmezés fokozatait a lelkész helyett az esperes, illetve a püspök hajtja végre, az illetékes testület előtt. A d) pont helyett az Úrvacsoraosztástól eltiltás alkalmazandó, mely a gyülekezetnek kihirdetendő, az e) pont helyett pedig a fegyelmi bíróság elé utalás.

A lelkész és presbiter atyánkfiai, mielőtt a fegyelmi eljárást megkezdénék, igyekezzenek a felme-

rült esetet alaposan megismerni és Isten előtt való felelősségük érzésében és tudatában — a várható következményeket is meglátolva — az eljárást minden elfogultság vagy részrehajlás nélkül folytassák le. Az egyházfegyelem gyakorlásában a presbiterium, illetve a bizottság tagjait sohase a gyűlölet, bosszu, vagy büntetni-akarás, hanem az egymásért felelősséget hordozó szeretet vezesse, mert az egyházfegyelmezés célja nem a büntetés, hanem a javítás és nevelés, módszere pedig nem a gyűlölet, hanem a szeretet.

Egyházmegyei közgyűlés teljes egészében elfogadja fenti végrehajtási utasítást.

Nagyfontosságúnak látja, hogy a végrehajtás tekintetében egyöntetűen járjon el minden lelkész s presb., illetőleg fegyelmezési bizottság. E célból Orosz Lajos E.-m. főjegyző jelen jkv.-ben is leközlött javaslatát teljes egészében elfogadja s végrehajtását az egész egyházmegye területén elrendeli.

16. f) Egyházmegyei lelkészértekezlet megalakítása, ügyrendje.

Közgyűlés az érmelléki ref. egyházmegyei lelkészértekezlet 1936. nov. 3-i lelkészértekezleten történt megalakulását helyeslőleg veszi tudomásul. Ügyrendjéről a függelékben közölt 42. §-ból álló ügyrendet fogadja el:

Az Érmelléki Református Egyházmegye Lelkészi Értekezletének Ügyrendje.

I. Fejezet.

Általános határozatok.

1. §. A református egyházmegye lelkészi értekezlete jelen ügyrendet az E. T. I. tc. 56. §-a s pontja alapján, az új, de még életbe nem léptetett E. T. I. tc. 117 §-ának teljes figyelembevételével

telével készítette s a református egyházmegye közgyűlésének jóváhagyása után, szabályrendeletek erejével bir.

2. §. Jelen ügyrendnek egyházmegyei jóváhagyása után minden más lelkész-értekezleti ügyrend hatályát veszti.

II. Fejezet.

Az értekezlet címe, célja, székhelye és pecsétje.

3. § Az értekezlet címe: „A Református Egyházmegye Lelkészi Értekezlete“. (N. E. R. E. L. E.)

4. § Az értekezlet célja: a lelkészek lelki épülésének, — szellemi és anyagi jólétének — munkálása; a lelkész testvériség ápolása az Isten nagyobb dicsőségére és református anyaszentegyházunk erősítésére, virágzására.

E célja elérésére: zárt gyűlésein az Ige szerinti önvizsgálat testvéri fegyelmezését gyakorolja; nyílt gyűlésein theologiai tudományos és gyakorlati lelkipásztori kérdéseket tárgyal; egyetemes egyházunk vagy egyházmegyénk lelki és anyagi kérdéseivel foglalkozik, azokban javaslatokat készít; szorgalmasan munkálja a lelkészek és azok családjai, anyagi és erkölcsi támogatását jóléti intézmények létesítésével és minden más eszközzel, mint vallásos ünnepélyek stb. rendezése.

5. §. Az értekezlet székhelye: az értekezlet mindenkori elnökének lakóhelye.

6. §. Az értekezlet pecsétje: köralaku, melynek körirata: „A Református Egyházmegye Lelkészi Értekezletének pecsétje“. A kör közepén égősziv, alatta e felírás: „Egyedül Istené a dicsőség“ s ez alatt az alapítási évszám, (1934.)

III. Fejezet.

Az értekezlet, tagjai, azok kötelességei és jogai.

7. §. Az értekezletnek kötelezett tagja: az egyházmegye területén működő minden rendes, — segéd-

és lévita-lelkész, valamint minden lelkészjelleget tanár.

8. §. A tagok kötelességei: az értekezlet egyetemes- és köri gyűlésein pontos megjelenés, amikor is készkiadásait az egyházközség pénztára megteríteni köteles; a gyűléseknek határozatait elfogadni végrehajtani; a gyűlés, a választmány, az elnök megbízásait teljesíteni; a gyűlés által megállapított tagsági díjat (évi Leit) és más hozzájárulást pontosan megfizetni.

9. §. Az egyetemes és köri gyűléseken meg nem jelenő és elmaradását kellően nem igazoló tag, a gyűlés által kirovandó fegyelmi büntetést alázatosan felvenni, ha pedig a büntetés pénzbírság, azt a gyűlés által meghatározott időre az értekezlet pénztárába befizetni köteles.

10. §. Köteles minden tag a testvéri fegyelmezésnek magát alázatosan alávetni.

11. §. Az a tag, aki a 9 és 10 §-okban írt kötelességét nem teljesíti, illetékes fegyelmi bírósághoz, az iratok felterjesztése kapcsán feljelentendő az elnök által.

12. §. A pontosan nem fizetett tagsági díjak és hozzájárulások a pontatlan tag illetményéből elnök felterjesztésére, esperes által levonandó.

13. §. Minden tagnak joga: az értekezlet munkájában részt kérni és venni; az értekezlet szellemi és anyagi testvéri segítségét kérni és igénybe venni; egymásközi félreértés, harag, ellenségeskedés esetén kérheti az értekezlet gyűlésének vagy választmányának vagy elnökének közbenjárását, igénybeveheti — ha van — az értekezlet könyvtárát.

14. §. A tagok mind választók, de csak a rendes lelkészek választhatók.

IV. Fejezet.

Az értekezlet szervei és azok munkája:

15. §. Az értekezlet ügyeit intézik;

A, az értekezlet egyetemes gyűlése;

B, az értekezlet köreinek gyűlése;

C., az értekezlet választmánya ;

D, az értekezlet tisztviselői.

16. §. Az értekezlet egyetemes gyűlésének tagjai: az értekezlet összes tagjai.

17. § Az egyetemes gyűlések háromfélék : alakuló , rendes és rendkívüli-gyűlések.

18 § Az alakuló gyűlés a rendes lelkészek közül közfelkiáltással egyhangulag, nyílt vagy ha az alkotó tagok $\frac{1}{4}$ -e írásban kéri, titkos szavazással, szótöbbséggel tisztikart választ. Az egész egyházmegyét, lehetőleg egyenlő számú parókiát magában foglaló lelkészi körökre osztja fel.

19. § Egyetemes rendes gyűlés minden évben legalább egyszer és pedig az egyházmegyei közgyűlést 4 héttel megelőzőleg tartandó, melyet az elnök a gyűlést megelőző 8 nappal, a tárgysorozat közzétételével hiv össze.

20. §. A gyűlés helye az egyházmegye erre a célra legalkalmasabb egyházközségei felváltva, mely az illető egyházközség meghívása vagy más körülmények figyelembevételével az előző gyűlésen állapítatik meg.

21. §. Az egyetemes gyűlés határozatképességéhez az alkotó tagok $\frac{1}{2}$ jelenléte szükséges.

22. § Az egyetemes — és minden gyűlésről — annak minden mozzanatát feltüntető jegyzőkönyv veendő fel, amelyet két a gyűlésből kiküldött jelenlevő tag hitelesít az elnökkel és a jegyzővel.

23. §. Az egyetemes rendes gyűlés, az elnöki megnyitás és a jelenlevő tagok számbavétele után, zárt ülésen egyik erre elnökileg felkért tag rövid bibliai bevezetése mellett a lelkészi önvizsgálat és a szolgálat lelkioldalának kérdéseivel foglalkozik a szentírás és hitvallásaink szerint. Ezután nyílt ülésen egy tudományos theologiai és a gyakorlati kérdéstről erre önként vállalkozott vagy megbízott atyánkfia bevezető előadást tart, melyet hozzászólás, esetleg határozathozatal követ. Miután az egyház lelki és anyagi viszonyaiból meritett és a lelkészeket érdeklő

kérdések jönnek tárgyalás alá, ezek közül is elsőben azok, amelyeket valamelyik egyházi hatóság vagy lelkeszi értekezlet küldött le tárgyalás vagy javaslat-tétel végett. Végül a lelkeszek é családjaik anyagi és erkölcsi támogatására és biztosítására vonatkozó kérdésekkel, intézmények létesítésével és fenntartásával foglalkozik az egyetemes gyűlés. Mindazokat a tárgysorozat sorrendjében, úgy azonban, hogy sürgős ügyeket a tárgysorozatba bármikor felvehet a gyűlés, amelyet mindig imádság zár be. A gyűlésekkel kapcsolatban mód ejtendő, a vendéglátó egyházközség misszionálására.

24. §. A tárgyhoz minden tag csak egyszer szólhat hozzá, másodszori hozzászólás csak az előadót illeti a zárszó jogán vagy azt, akinek szavait félreértették, vagy aki a szavazás elrendelésénél a kérdés feltevéséhez akar hozzászólani. — A gyűlés méltóságát zavaró tag előbb figyelmeztetéssel, azután rendreutasítással, azután szömegvonással, végül a gyűlésből való kiutasítással sujtandó, mely esetben a reá rótt fegyelmezést felvenni köteles.

25. § Az egyetemes rendes gyűléseken kívül, ha az elnök jónak látja vagy az alkotó tagok $\frac{1}{4}$ -e kívánja, vagy az esperes kéri az értekezlet rendkívüli gyűléseket tart és pedig a rendes gyűlésre vonatkozó §-ok betartásával.

B., Az értekezlet köreinek gyűlése.

26. §. Az egyetemes gyűlések által alkotott körök legalább is minden egyetemes gyűlést megelőzőleg egyszer, körü gyűlést tartanak az egyetemes gyűlés tartására, rendjére és munkájára vonatkozó §-ok szemelött tartásával.

27. §. Minden kör 3 évi időre elnököt és jegyzőt választ, akiknek neveit az értekezlet bejelenti.

C., Az értekezlet választmánya.

28. §. Az értekezlet választmányát alkotják az értekezlet elnök elnöksége alatt a tisztikar és a körü elnökök.

29. §. A választmány, amikor egyetemes gyű-

lés nem tartható, vagy a gyűlések közötti időben, vagy az egyetemes gyűlés megbízásából dönt az egyetemes gyűlés jóváhagyása reményében, az elébe utalt és fontosabb kérdésekben.

30. §. A választmány készíti elő az egyetemes gyűléseket, összejöveteleket, kidolgozza ezek munkatervét, az egyház szerveivel az összeköttetést fenntartja, a költségvetést elkészíti, a számadást megvizsgálja az egyetemes gyűléshez való terjesztésre. A hozzáterjesztett indítványokat, kéréseket, tagok panaszeit sürgős esetekben tárgyalja és elintézi.

31. §. A választmány tartja elsősorban számon az értekezlet vagyonát, értékét s ha van könyvtárát, amelynek kiegészítését eszközli a könyvtáros előterjesztése alapján

.
.
.
.

D., Az értekezlet tisztikara.

32. §. Az értekezlet közgyűlése 3 évi időtartamra választ: egy elnököt, alelnököt, titkárt, jegyzőt, pénztárost, könyvtárost és ellenőrt.

33. §. Az elnök az értekezlet vezetője és képviselője. Összehívja a gyűléseket és azokon elnököl. A gyűlések határozatait végrehajtja és végrehajtatja. Mindennemű az értekezlethez szóló ügyszerű darab hozzáfut be s a megkereséseket és felterjesztéseket, rendszerint a titkár elkészítése után, ő eszközli. Az értekezlet kiadmányait aláírásával és az értekezlet pecsétjével hitelesíti. Sürgős szükség esetén belátása szerint intézkedik, a pénztárból ő utalványoz, a választmány, illetve az egyetemes gyűlés utólagos jóváhagyása mellett. A tisztviselőket közvetlenül ő ellenőrzi, a gyűléseken előadásokra ő ad megbízásokat, a tagokkal állandó összeköttetést tart fenn és a tagok között a testvéri összetartást ápolja, ő az értekezlet pecsétjének őre.

34. §. Az alelnök az elnököt akadályoztatása esetén mindenben helyettesíti.

35. §. A titkár az elnöknek mindenben segítő-társa. Az elnökhöz érkezett és hozzá áttett minden ügynek előkészítője, előadója. Az elnök rendelkezése szerint végzi a levelezéseket, őrzi az irattárt, szerkeszti és elküldi a gyűlések meghívóit. Az egyetemes gyűlésnek az értekezlet életéről évi jelentést tesz, miért is a körü elnökök a körü gyűlések hitelesített jegyzőkönyvi másolatát mindenkor hozzá küldik be. Minden hivatalos kiadmányt az elnök mellett ő is aláír. A tagokról pontos kimutatást készít és vezet. A lelkesértekezletek alapjának hivatalos tudósítója, mely tisztet odaadó buzgósággal úgy teljesítse, hogy az értekezlet minden jelentősebb mozzanatáról, párokiákon történő személyi változásokról is a lapot azonnal értesítse. Az értekezlet füzet vagy könyv kiadása esetén, ő a felelős sajtó alá rendező és kiadó.

36. §. Jegyző vezeti a jegyzőkönyveket, elkészíti a jegyzőkönyvi kivonatokat és azokat a titkárhoz továbbítja.

37. §. Pénztárnok az értekezlet anyagi ügyeinek vagyoni szavatossággal való kezelője és intézője. Kezeli és őrzi az értekezlet vagyonát és értékeit, évi számadás és pontos leltár mellett. Előkészíti a költségvetést. Elnöki, ellenőri stb. vizsgálatra könyveit előterjeszteni tartozik. Bevételeiről, kiadásairól naplót vezet, annak tételeit okmányolja, melyek elnöki utalással látandók el.

38. §. A könyvtáros pontos leltár mellett őrzi és kezeli az értekezlet könyvtárát és folyóiratait. Meghatározott időben és helyen a könyvtárt, a tagok rendelkezésére bocsátja, az erre vonatkozó szabályzat szerint.

39. §. Az ellenőr a pénztárt és a könyvtárt évenként legalább kétszer megvizsgálja s arról úgy az elnöknek, mint az egyetemes gyűlésnek részletes jelentést tesz.

V. Fejezet.

Az értekezlet védelme és felügyelete és tartalma.

40. §. Az értekezlet az E. T. és az egyházi ha-

tóságok védelme alatt s a ref. egyházkerület lelkészi értekezletének tagja.

41. §. Az értekezlet felügyelője és ellenőrzője az egyházmegye esperese, aki minden gyűlésre hivatalból meghívandó, az értekezlet működéséről bármikor jelentést kérhet és arról az egyházmegye közgyűlésének évente jelentést tesz.

42. §. Az értekezlet a T. E.-ben jelzett ideig él és működik.

Az Elnökség a következőkép választatott meg:

Elnök: Hegedüs Albert szalacsi l.

Alelnök: Boruzs Lajos kiskerekii l.

Titkár: Kádár Miklós g.-petrii l.

Jegyző: Kovács József micskei l.

Pénztárnok: Szatmári Károly semlyéni l.

Válaszmányi tagok:

Mihályfalvai körből: Cs. Nagy Dániel ottományi l.

Székelyhidi körből: Szabó Zoltán sz.-hidi l. esperes.

Margittai körből: Dónáth László beretyószéplaki l.

Diószegi körből: Sallai Lajos szentjobbyi l.

16. g) Kerületi lelkészértekezlet ügyrendje.

Közgyűlés meghallgatta a kerületi gyűlés leküldött ügyrend-javaslatát. Alapul elfogadva, a következő módosításokat ajánlja:

A 7. első §. elfogadtatik a főt. Püspök ur észrevételeivel, amelyek közül legfontosabb a 6. §. — mely szerint „kötelezett tagok az összes rendes- és állandó vallástanító lelkészek“.

A 8. §-hoz hozzáveendő a következő mondat: „és köteles a megállapítandó évi _____ Lei tagsági díjat pontosan befizetni, aminek elmulasztása esetén ez minden további nélkül levonható államsegélyéből“.

A 9. és 10. §. változatlanul, a 11-ik Püspök ur észrevételével fogadtatik el.

A 12—13. §-ok változatlanul elfogadtatnak.

A 14-ik §. második sorának „lelki“ szava után

betoldandó: „esetleg szükségszerű anyagi“. A vége pedig főt. Püspök ur megjegyzése szerint módosítandó.

A 15—16—17. § ok változatlanul elfogadtatnak.

A 18. §. d) pontja teljes egészében törlendő.

A 19. §. változatlanul elfogadtatik

A 20. §. így alakítandó át: „Az értekezlet ügyeit közgyűléstől közgyűlésig a választmány intézi, amely az értekezlet tisztviselőiből és az egyetemes gyűlés által az azt alkotó tagok sorából három évi időre választott 6 tagból áll“.

A 21. §. változatlanul elfogadtatik.

A 22. §. végére betoldandó: „a résztvevők készkiadásait az értekezlet pénztára megtéríti“.

A 23. és 24. §-ok változatlanul elfogadtatnak.

A 25. §. mellékmondata így változtatandó meg: „akik az egyetemes gyűlést alkotó tagok sorából titkos szavazással választatnak 3 évi időtartamra“.

A 26—27—28. §-ok változatlanul elfogadtatnak.

A 29. §. „közgyűlései“ szava után betoldandó: „és egyetemes gyűlései“.

A 30—31—32. §-ok változatlanul maradnak.

A 33. §. így alakítandó át: A tagdíjakat az egyházmegyei lelkészértekezletek pénztárai szedik és szolgáltatják be a Ker. Értekezlet pénztárába minden év szept. 1-ig.

A 34—35—36—37. §-ok változatlanul maradnak.

Boruzs Lajos

előadó.

Teljes egészében elfogadtatott.

16. h) Tanítókörökkel közös lelkészköri értekezletek.

Tárgyaltatott a tanítóköri értekezletek munkarendjével kapcsolatos azon tanítótestületi kérelem, hogy a lelkészköri értekezlet tartassék egyszerre, lehetőleg együtt a tanítóköri értekezlettel.

Lelkészértekezlet helybenhagyó javaslata alapján közgyűlés a javaslatot elfogadja.

A lelkészköri beosztást az egyházmegye egyéb ügyeiben érintetlenül hagyván, a szomszédi lelkészköröket e célból a tanítóköri beosztással egyezően állapítja meg s elrendeli, hogy minden hónap első csütörtökén a szomszédsági lelkészek is gyűljenek össze s a tanítóssal együtt a gyülekezetek s közegyházunk életét illető kérdéseket beszéljék meg, este pedig rendezzenek vallásos ünnepélyt.

E határozatról s az új beosztásról minden lelkész haladéktalanul értesítendő.

16. i) Apród- levente- cserkészképző- tanítók tanfolyama.

Főtiszt. Püspök Úr felveti a kérdést, hogy nem volna-e tanácsos kieszközölni az állami hatóságoknál, hogy ezen tanfolyamokra felekezeti tanítóinkat is berendeljék s nem volna-e ajánlatos egyh. kerületünk tanítói, iskolái részére egy olyan értelmű főhatósági rendelkezést kiadni, mely szerint igyekezzenek ebbe a munkába belekapcsolódni?

Közgyűlés mind a két dolog nagy fontosságát, szükséges voltát mérlegelve, Főtisztelendő úr felvetett kérdéseire helyesléssel felel.

16. j) Közalapi szorványmissiói segély.

Olvastatott, miszerint a közalapi szorványmissiói segélyből az érábrányi lelkész 2000 Leit kapott. Köszönettel tudomásul vétetett.

16. k) Szorványmissiók támogatása.

A közalap missió bizottság felhív minden lelkészt, hogy a szorványokban élő református atyánkfiai segélyezését mindenképen mozdítsák elő.

Egyházunk s népünk ezen nagyfontosságú kérdését közgyűlés tagjai méltó

figyelemmel hallgatták s kellő, odaadó munkával támogatják.

17. a) sz. Iskoláink felsőbb tagozatának megszervezése.

K I V O N A T

az Érmelléki ref. tanítóértekezlet 1937 május 7-én Sácueni (Székelyhidon) tartott jegyzőkönyvéből.

5. szám.

Az esperesi hivatal 803--1937. sz. rendelete alapján a felsőbb tagozat célszerű megszervezésére Tóth Zsigmond és Kósa Károly által készített javaslatok megtárgyalására. Tóth Zsigmond javaslata következő: Mikor az új tanterv felsőbb tagozatra vonatkozó intézkedéseit elolvastam, egy régi vágyam valóraválását láttam benne. Már a háboru előtt hangot adtam úgy a sajtóban, mint értekezleteken annak, hogy a falusi népiskola csak úgy töltheti be tökéletesen a maga hivatását, ha a mezőgazdasági ismeretek tökéletes birtokába juttatja a növendékeket. És ma a mi mostoha körülményeink között a megvalósulás küszöbén is úgy tűnik ez fel énelöttem, mint egy szép álmom, mert a felsőbb tagozatot a mi magunkra hagyott erőnk nem bírja ki. A tárgy körül eddig lapunk hasábjain két vélemény hangzott el, az egyik a Kursinszky Kálmán tanügyi előadó ur, a másik Kósa Károly kartárs hozzászólása.

Kursinszky Kálmán tanügyi előadó ur, az ő magasabb szempontjaiból indítva kategorikusan kijelenti, hogy gyermekeinket a gazdasági ismeretek elsajátítása és a végbizonyítvány megszerzése miatt az összes fokozatokra át kell vezetnünk. Minden vitán felül áll, hogy normális viszonyok között így is kell ennek történnie, azonban ma az a helyzet, hogy gyermekeinknek egy igen tetemes részét még az olcsóbb fokozatokon sem vagyunk képesek keresztül vezetni.

Kósa Károly kartárs közelebbről es reálisabban látva a helyzetet megállapítja, hogy a felsőbb tagozattal járó gazdasági felszerelés olyan feladatok elé állítja nehéz anyagi viszonyok között élő egyházainkat, hogy azok annak nem lesznek képesek megfelelni. Bármilyen nehezemre esik is, kénytelen vagyok megállapítani, hogy a felsőbb tagozat beállítása ellen ennél még sokkal súlyosabb indokok is szólnak.

Iskoláinkban a létszám 50-re és 30-ra való leszorítása által több és több növendékünk marad ki, akik állami iskolában kénytelenek kezdeni és befejezni tanulmányaikat. Ennek reánk nézve két ilyen szomorú hátránya van. Az egyik és a nagyobb az, hogy az iskolából kimaradandó gyermek szülője az iskolának, sőt az egyháznak halálos ellenségévé válik. A másik hátránya az, hogy az állami iskola heti pár órás vallásos oktatása sohasem pótolja a felekezeti iskola vallásos oktatását, melynek minden tárgyát a vallásos szellem hatja át.

Kénytelen-kelletlen meg kell elégednünk egyelőre az alsóbb fokú vagyis négy osztályú elemi népiskolával és arra kell törekednünk, hogy azt a négy osztályt minden növendékünk kijárja. Csak úgy kapcsolhatjuk egyházunkhoz a szülőket, vethetjük meg a vallásosságunk alapját, mire ma úgy az egyén mint az egyház, valamint az állam szempontjából is igen nagy szükség van.

A negyedik osztály elvégzése után az állami iskolába kerül a gyermek, melynek a gazdasági felszerelését mi sohasem leszünk képesek utolérni s így a gyermek alaposabban elkészül majd a gyakorlati életre.

Ha hiányok mutatkoznának, ott van az ifjusági egyesület, meg a gazdakör, amelyek pótolhatják az esetleges mulasztásokat, de a négy alsó osztály mulasztásait sohasem lesz módunkban helyrehozni.

Még egy ilyen hely is, mint a miénk, a növendékekkel kevés kivétel nélküli tudtuk járatni a négy alsó osztályt, de ha beállítjuk a felsőbb tagozatot

a növendékeknek több mint fele csak hirtől fogja ismerni a felekezeti iskolát.

Ez pedig azt vonja maga után, hogy elhül az egyház iránt a szülő és megfelelő vallásos nevelés nélkül nő fel a gyermek

A mi egyházi érdekünk tehát határozattan azt követeli, hogyha lehet, maradjunk az alsóbb tagozat, a négy osztály mellett, hogy így az egyház megadhassa a gyermeknek ami egyházi és az állam is adja meg az állami iskolában a gazdasági ismeretek mellett ami az államé.

Kósa Károly javaslata :

A tanterv és a cél, melyet követ, annak teljes ismerete, valamint több évi tapasztalat mondatja velem a következőket :

a) Azokban az iskoláinkban, hol a gyermekek létszáma nem követel felsőbb osztályokat, feltétlenül az alsó négy osztályhoz ragaszkodjunk.

b) Egytanitós iskoláinkban, hol mind a VII. osztály felvétele szükséges a lé'szám miatt, a felsőbb tagozatban nem követelhető egyéb, mint egy gyermekenként 10 m² kert, hol ugy a fiuk, mint a lányok egy pár zöldséges ágy, valamint néhány ágy faiskolát létesítsenek és azt maguk megműveljék. Kézimunkából szükséges az iskolát felszerelni fűrész, balta, kalapács, harapófogóval, hogy az iskola körül apróbb javításokat a gyermekek elvégezh ssenek. A leányok egy pár kézimunkát készítsenek.

c) Kéttanitós iskoláknál, hol szintén a létszám miatt felsőbb osztályok is vannak, létesítendő rendes iskolakert, melynek terjedelme a törvény szerint 1000—1200□-öl, vagyis egy félhektár körül legyen. Ez a kert négy részre osztandó; az első táblán bizonyító gazdálkodás követendő. Pl. összehasonlítások sekély és mély szántás, trágyázás és nem trágyázás, válogatott vetőmag és vegyes mag között stb. Ez egy darabban művelendő, a II. tábla zöldséges kertül szolgál, hol minden gyermek külön ágyakban zöldségeket termel, a III. tábla faiskolának

rendezendő be, hol az oltás, ültetés, fanevelés kérdését tanulmányozhatják, a IV. táblán évelő növények, szőlő, köszméte, ribizke, eper, nevelhető és nagy fák ültessenek.

Kézimunkából a fiuknál. Az iskola felszerelendő furó, faragó, szerszámokkal, gyalupaddal, az iskola faskamarája ugy készítendő, hogy abba kézimunka is végezhető legyen. A lányok kézimunkával részletesebben foglalkozhatnak. Háztartástanból a tanítónő konyháján tevékenykedhetnek, ezért a tanítónőt szükség szerint segíteni kell anyagiakban. Az óra beosztást ugy kell készíteni, hogy hetenként két délután gyakorlati munkák legyenek, ugyanazon napon mindkét iskolában. A fiuk ősszel és tavasszal a kertben, télen kézimunkával foglalkoznak. Ezekben a napokon a III. - IV. o. fiuk is közreműködnek.

d) Több tanítós iskolánál, hol szintén a létszám miatt felsőbb osztályokat is tartanak, V., VI., VII. osztályokat külön tanító vezetésével teljesen tanterv szerint kell irányítani.

Az iskola a már említett iskolakert mellett még a törvény szerint 5 hold, de legalább 3 hold gyakorlati térrel látandó el, hol ugyanolyan gazdálkodás folytatandó, mint a község határában, azzal a különbséggel, hogy ott a gazdaságban tudományát fel kell használni s ezt a területet mintaszerűen kell kezelni. A munkálatokban a gyermekek a lehetőség szerint közreműködnek. A gazdálkodásról számadás vezetendő, a gyermekkel együtt értékesíttetnek a termények. A gazdasági év végével elszámolás történik, melynek tiszta jövedelme 50%-a a tanítóé, 30%-a gyermekeké, 20%-a az iskoláé.

Külön kézimunkaterem építendő hol tél idején tanterv szerint kézimunkával foglalkoznak.

A leányok a háztartásban és kézimunka tantervét teljesítik.

Nagy vonalakban ezek volnának javaslatom főbb pontjai, melyeknek bővebb kifejtését szükség szerint fogom részletezni.

Tanítói értekezlet a két javaslatot egyesíti s azt minden módosítás nélkül magáévá teszi és további intézkedés végett az egyházi felsőbb hatóságokhoz felterjeszti.

Közgyűlésünk minden alkotó tagja áthatva annak a mérhetetlen fontosságától, hogy minden református magyar gyermekünk megtanuljon magyar anyanyelvén írni olvasni, hogy vallásos, egyházas szellemenben nevelkedjen, hogy a felekezeti iskolába járás alatt egyházunkhoz, intézményeinkhez nőjön, fenti javaslatot, mint a helyes gyakorlatnak egyedül megfelelő saját véleményét pártolólágg terjeszti a kerületre s kéri felsőbb hatóságunkat, mindent kövessen el, hogy iskoláink számára az alsó osztályok tanítása engedélyeztessék.

Érkeserü, 1937. május 8.

K I V O N A T

az érmelléki ref. tanítóértekezlet 1937 május hó 7-én Sácuenin (Székelyhidon) tartott gyűlésén felvett jegyzőkönyvéből.

6. szám.

A tanítói továbbképző tanfolyamok rendezésére vonatkozó kerületi rendelet és javaslat tárgyalása.

Tanítói értekezlet a továbbképző tanfolyamok rendezését helyesnek és célszerűnek tartja s ezért a javaslatot örömmel üdvözli, azonban felhívja a tanfolyam szervező bizottságot, hogy a kézimunka és háztartástan előadási anyagát is vegye fel a programtervezetbe s ugyanezen tárgyak előadására mint a gazdasági tárgyak előadására a gyakorlatban kiváló eredménnyel munkálkodó tanítókat hívjon meg. A véglegesítő vizsga fontosságára való tekintettel pedig a személyi törzslapok pontos veze-

tésére nagy figyelem és gond fordítottassék.
Közgyűlésünk fenti javaslatot elfogadja
s pártolólág terjeszti a kerületre.

K I V O N A T

az Érmelléki ref. tanítói értekezlet 1937 május hó 7-én
Sácuenin (Székelyhidon) tartott gyűlésén felvett jegyző-
könyvéből.

7. szám.

A temetési énekek revíziója.

Ezen értekezlet is előbbi előterjesztéséhez hiven a jelenleg használatban levő temetési énekek revízióját kívánja a mai kornak megfelelő a halott beszéltetését mellőző s a nehéz dallamokat kiküszöbölő megfelelő halotti énekek összeállítása által, amelyek külön könyvben adassanak ki. Evégből egy kerületi bizottság megalakítását kívánja egyházmegyénként egy lelkészi és egy tanítói taggal. Ezen értekezlet az egyházmegyei tanítótság részéről ezen bizottságba Kántor Péter margittai tanítót jelöli ki. Egyuttal felhívja a kartársakat, hogy erre az ügyre vonatkozó mindennemű véleményüket közöljék Kántor Péterrel.

Közgyűlésünk fenti javaslatot elfogadva pártolólág terjeszti a kerületre. A bizottságba Saja Sándor albisi lelkészt küldi ki.

K I V O N A T

az Érmelléki ref. tanítói értekezlet 1937 május hó 7-én
Sácuenin (Székelyhidon) tartott jegyzőkönyvéből.

15. szám.

Az egyházkerületi tanítói értekezlet megszervezése.

Értekezlet felkéri az egyházi főhatóságot, tekintettel azon körülményre, hogy

miután már a kerületi lelkészi értekezlet megalakította, méltóztassék mielőbb intézkedni a kerületi tanítói értekezlet megalakítása ügyében is.

Közgyűlés pártolólág terjeszti a kerületre.

18. sz. Nagy Sándor mezősasi lelkész oklevele.

Olvastatott Főtiszt. Püspök Ur leirata, mely szerint a magyarországi ref. egyetemes konvent Nagy Sándor mezősasi ref. lelkész 278—1926 sz. a. kiáltott s állítólag elveszett eredeti I. lelkész-képesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította. Tudomásul szolgált.

19. sz. Köri értekezletről hiányzó tanítókról.

K I V O N A T

az Érmelléki ref. tanítóegyesület 1936 május 11-én, Székelyhidon tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

4.

Egyesületi elnök sajnálattal állapítja meg, hogy a hatóság által elrendelt havi köri-ért. kezletet nem mindenütt vették a kellő komolysággal; egyes körzetekből a jegyzőkönyvek nem érkeztek még be s így nem áll módjában, hogy részletes beszámolót tartson ezek működéséről. Megállapítást nyert, hogy vannak olyan tagok, mint: Koósné Sziky Irma, Karsay József, (Piskolt), Tompa Róza (Albis), Kádár Antal (Gálospetri) kik, egyáltalán nem vettek részt köri értekezleten. Hiányosan látogatták: Toth Anna Keszi Ilona (Szalacs) Szentpéteri János (Kácz).

Tanító-értekezlet egyhangulag kimondja, hogy a mulasztókat az egyh. megyei közgyűlés elé kell terjeszteni, hogy az megróvásban részesítse őket, amennyiben mulasztásaikat esperes urnál nem igazolják.

20. sz. Egyházmegyei lelkészi gyám- és nyugdíjintézet jelentése.

K I V O N A T

az Érmelléki református lelkészi gyám- és nyugdíjintézet Säcueni-ben 1936 május 19 napján tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

2. szám.

Tárgyaltatott a kezelőválasztmány 1936 április 15-én Valealui-Mihai községben tartott számadás-vizsgáló jelentése, mely szerint a nyugdíjintézeti pénztárnak

az 1935 évben összes bevétele volt 319.454 L. 85 b.

az 1935 évben összes kiadása volt 292.254 L. —

az 1935 évben összes pénztári ma-

radványa — — — — — 27.200 L. 85 b.

A lelkészi gyám- és nyugdíjintézeti
vagyongkimutatása az 1935 évről:

1. Pénztári maradvány 1935 évről 27.200 L. 85 b.

2. Takaréokban elhelyezett tőke 1.429 L. —

3. Kötvényen elhelyezett tőke 1,587.665 L. —

Összes vagyon 1935 dec 31-én 1,616,294 L. 85 b.

Zárlat 1934 december 31 1,794,074 L. 85 b.

Zárlat 1935 december 31 1,616,294 L. 85 b.

Konverziós veszteség 177.780 L.

Az érmelléki református lelkészi nyugdíjintézet
1936 évi költségelőirányzata

1. Remélhető bevételek 1,760.954 L. 85 b.

2. Remélhető kiadás 90.800 L. —

Remélhető tőkemaradvány 1,670.104 L. 85 b.

Remélhető vagyon szaporulat 1936 évben:

1. Az 1936 évi remélhető zárlati tőke 1,670.154 L. 85 b

2. Az 1935 évi remélhető zárlati tőke 1,616.294 L. 85 b

Az 1936 évben remélhető

vagyonszaporulat — — — — — 53.860 L.

Lelkészi gyám és nyugdíjintézeti közgyűlésünk úgy az 1935 évi számadás megvizsgálásáról szóló választmányi jelentést, mint az 1936 évi költségelő irányzatot egyhangulag tudomásul veszi és a konverziós törvénz által okozott veszteség leírását egyhangulag jóváhagyta.

3. szám.

Tárgyaltatott a kezelőválasztmány 1936 április 15-én Valealui-Mihai községben hozott 2 számú határozata, mely Füzessy Géza lelkeszi gyám és nyugdíjintézeti tag nyugdíjazásáról szól

Közgyűlésünk egyhangulag elhatározza hogy a gyám és nyugdíjintézeti alapszabály 10 §-ának b. pontja értelmében Füzessy Géza nyugdíját 1935 szeptember 1 napjától kezdődőleg a korhatárok elért lelkészek nyugdíjának 40%-ában és minden szolgálati év után még 2%-os járandóság állapítja meg.

4. szám.

Indítványoztatott, hogy alapszabályunkat úgy változtassuk, hogy a mindenkori esperes, aki a közgyűlés elnöke s így a tárgyalások vezetője, a választmányának hivatalból tagja legyen.

Közgyűlésünk egyhangú határozattal kimondja, hogy a kezelő választmányának a mindenkori esperes hivatalból tagja legyen.

5. szám.

Indítványoztatott az érmelléki ref. egyházmegyei lelkeszi gyám és nyugdíjintézet alapszabályainak gondos átdolgozása egy bizottság által.

Lelkeszi gyám és nyugdíjintézeti közgyűlésünk az alapszabályok átdolgozására egyhangú határozattal a következő nyugdíjintézeti tagokból álló bizottságot küldi ki: Nagytiszteletű Szabó Zoltán esperes,

Dr. Gulácsy Sándor intézeti ügyész, Boruzs Lajos, Takáts Zsigmond, Donáthy László Borbély Sándor lelkész urakat és felkéri őket, hogy munkálataikat augusztus 1 napjáig készítsék el, hogy azok az ősszel tartandó választmányi és közgyűléseken letárgyalható legyen. Keressen arra is utat és módot ezen bizottság, hogy nyugdíj-intézetünk alapító tagjai, akik nagy anyagi áldozatokkal ezen intézetet létre hozták, nyugdíjaztatásuk esetén kellő nyugdíjban részesülhessenek.

Fenti gyámintézeti jelentést közgyűlés örömmel veszi tudomásul.

Majd a módosított alapszabályzatot a gyámintézeti közgyűlés javaslatára elfogadottnak tekinti de megerősítés végett a kerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza.

21. sz. Számvevőszéki jelentés az egyházak és a közpénztár számadásairól.

Számvevőszéki jelentés.

Nagytiszteletű Egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyei Számvevőszék nevében van szerencsém alábbiakban megtenni jelentésemet:

Mult évi jelentésem óta beérkeztek és felülvizsgálás után jóváhagyást nyertek Piskolt és Gálospetri 1936 évi költségvetése 1936 október 3-i kelettel.

Ez évben beküldték 1936. évi számadásaikat és 1937. évi költségvetésüket, Csokaly, Hegyközszentimre, Poklostelek, Ottomány és Tóti kivételével az összes egyházak. 1935. évi számadását most terjesztette be Tóti és Piskolt.

A beérkezett számadások és költségvetések gondos és aprólékos felülvizsgálás után f. hó 5-én tartott számvevőszéki ülésen nyertek jóváhagyást és pedig megjegyzés nélkül jóváhagyattak: Margitta, B. félegyháza, Vedresábrány, Magyarkéc, Érbogyoszló

Apátkeresztur, Szalacs, Bályok, Érabrány, B. diószeg, Érkeserü, Szentjobb, Székelyhid, Kiskereki, Érsemjén, Kóly-Kágya, Érolaszi, Asszonyvására, Berettyószéplak, Hk.-szentmiklós, B.-vajda számadása és költségvetése, továbbá Érköbölkut számadása, Éradony számadása, Albis költségvetése, Értarcsa költségvetése, Micske költségvetése és Kiskereki pótköltségvetése.

Megjegyzésekkel hagyattak jóvá Piskolt 1935. és 1936. évi számadása és 1937. évi költségvetése. Érköbölkut költségvetése, Éradony költségvetése, Albis számadása, Értarcsa számadása, Monospetri számadása és költségvetése, Micske számadása.

Nem volt jóváhagyható Tóti 1935. évi számadása, amelynek egyes tételei bírósági döntést igényelnek, — Érmihályfalva, ahol bizonyos helyszíni vizsgálat vált szükségessé, továbbá Gálospetri számadása és költségvetése, amelyek csak tegnap, május 7-én érkeztek be s így fizikai idő nem volt felülvizsgálásukra.

Számvevőszékünk míg egyrészt örömmel állapítja meg úgy a számadások és költségvetések technikai kivitelében mutatkozó nagy haladást, mint az anyagi rendeződés kétségtelen jeleit az egyes egyházakban, másrészt nem mehet el szó nélkül ama sajnálatos tény mellett sem, hogy egyeseknél még mindig észlelhető bizonyos pongyolaság, feületesség. Így p. o. a rovatokat nem töltik ki, az egyes postán küldött összegekhez a postaköltséget egyszerűen hozzáadják, mintha az is tüzbiztosítási díj, vagy tanulmányi segély volna. Aztán különösen a kerületi járulékoknál igen sokan mellőzik a részletezést, csak egy összegben állítják be úgy a költségvetésbe, mint a számadásba. Nem hallgatható el az sem, hogy a költségvetést nem tartják szem előtt, ami pedig rendkívül fontos. Sajnálatos jelenség az is, hogy egyes egyházak, még nagy, tehetős egyházak is, bár a költségvetésbe beállítják, mégse küldenek a szatmári fiugimnáziumnak egyetlen Leit se.

Annak pedig nem volna szabad megtörténni,

hogy még május 1-ig se küldje be valamely egyház a számadását és költségvetését. Az ilyen késedelmek miatt a számvevőszéknek külön ülést kell tartania, ami az Egyházmegye pénztárát fölösleges költséggel terheli. De ugyancsak ezek miatt lehetetlen az egész egyházmegyéről egy mindent felölelő összesítést adni, ami helyes képét mutatná meg egyházmegyénk vagyoni helyzetének.

Tisztelettel jelentem még, hogy számvevőszékünk f. évi február hó 11-én a helyszínen megvizsgálta em.-i házipénztár 1936. évi számadását, vagyionkezelését. A számadást tételről-tételre okmányoltnak találván jóváhagyta 71718 Lei bevétel, 71627 L. kiadás és 91 L. pénztármaradvánnyal. Ugy szintén a f. é. költségvetést 76876 L. szükségleti és 76876 L. fedezeti összegekkel. A kötvényekre és kihelyezésre utasításokat adott számvevőszék.

Jelentésem tudomásul vételét kérve vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

1937. május 8 án.

alázatos szolgálja

Boruzs Lajos

e. m. számvevő.

Egyházmegyei közgyűlésünk a Számvevőszék jelentését tudomásul véve, a tett intézkedéseket megerősíti:

a) a jóváhagyott számadásokat és költségvetéseket a maga részéről megerősíti.

b) egyházmegyei pénztár számadását és költségvetését jóváhagyja s pénztárnoknak a szokásos fenntartások mellett a felmentést megadja.

Nyomatékosan figyelmezteti a felelős tényezőket, hogy számadásaikat kellő időben s a legnagyobb gonddal állítsák össze, ugy szintén költségvetéseiket is.

A késedelmes egyházakkal szemben — ha csak vis maior nem forgott fenn, amit

igazolni tartoznak Számvevőszék előtt — az Egyházmegyei Szabályrendelet idevonatkozó pontját alkalmazni rendeli.

Minthogy a számvevőszéki tagság Borbély Sándor halálával megüresedett, helyét Kalmár István bályoki lelkész urral tölti be.

Tekintettel arra, hogy az 1936. évi egyházmegyei jegyzőkönyvből a jóváhagyott számadásokra vonatkozó megerősítési záradék kimaradt, jelen jegyzőkönyvben pótoltatik.

Ezek szerint az 1936. évi számvevői jelentés szerint jóváhagyott számadásokat közgyűlés megerősíti. Számadásaikat költségvetésüket nem küldő egyházakat a számvevő által megállapított idő alatti rendezésre utasítja. A feltételesen jóváhagyott számadások hasonló idő alatt történő kijavítását elvárja.

Az egyházmegyei közpénztár jóváhagyott 1936. évi számadását elfogadja és megerősíti.

22. sz. Belmissziói jelentés.

Nagytiszteletű és Méltóságos
Egyházmegyei közgyűlés!

Sajnálattal jelenthetem, hogy az állami hatóság belmissziói munkát gátló rendelkezése miatt az egyházközségek munkáit nem ismerhettem meg személyesen, a jelentések is elkésve érkeztek meg s így azoknak csak betűjét s nem lelkét is volt módomban átnézni, meglátni belőlük s jelentésemet összeállítani.

Több egyháztól a mai napig sem kaptam jelentést. Az idő rövideje miatt — mely rendelkezésemre állt a gyűlésig — csak 1935. évről adhatok ismertető képet a beérkezett s nagyobbára csak igen és nem felelettel ellátott jelentő iven alapján.

A p á t k e r e s z t u r. Belmissziói munka nincs, valószínűleg a terem hiánya s a lelkész hajlott kora

miatt. Iratterjesztés van, Ref. Jövő jár. Lelkész végez családlátogatásokat. Templom s temető rendbenléte a hivek lelkijságára s rendszeretére is vall.

B á l y o k. Szélesebb körű építőmunka indult meg. Vasárnapi iskola két csoportban folyton szaporodó számmal működik. I. K. E. helyett leányszövetség van, mely összejöveteleket tart ősztől-tavaszig, mely ismeretterjesztő s önképző jellegű is. Nőszövetség működik s összejöveteleket tart. Gondoskodott templom s temető környékének rendben tartásáról, vallásos estélyt rendez, szegényeket gondoz. A férfiak itt is, mint általában más felé, nem sok támogatásban részesítik a belmissziói szervek s a vezetők munkáját.

B i h a r d i ó s z e g. Vasárnapi iskola több csoportban eredményesen működik. Rendezett ünnepély is, melynek jövedelmét segélyezésre fordította. I. K. E. helyett leánybibliakör működik 1929 óta, lelkész vezette egész éven át, résztvevők száma szaporodást mutatott. Voltak konferencián, közreműködtek vallásos ünnepély rendezésében, vasárnapi iskolát is vezetnek, Ref. Jövőt járatták. Nőszövetség működik, segélyezésre gyűjtést is rendezett. Templom környéke s temető rendezett. Itt a férfiszövetség is megalakult, de működéséről semmi jel.

B. - f é l e g y h á z a. A férfiszövetség kivételével a többi belmissziói szerv megvolt és működött. Vasárnapi iskola 2 csoportban a szorgalmi idő alatt. Az I. K. E. 1933-tól kezdve, mint énekkar működött. Leányszövetség biblia- és énekórákat tartott ősztől-tavaszig, Ref. Jövőt járatta. Nőszövetség megvolt, az árvák és szegények gondozásával és segélyezésével foglalkozott, gyűjtést rendezett. Az összes belmissziói szervek tagjainak száma azonban apadást mutat. Férfiszövetség nem volt. Templom környéke s temető rendezett.

B. - V a j d a. Vasárnapi iskola, leányszövetség van, ünnepélyt is rendezett mindkettő. bibliaóra van ősztől tavaszig, nő- és férfiszövetség nincs. A jel-

tésből egyébként a hivek részéről sok közöny, a lelkész részéről pedig az emiatti reménytelenység érzik ki.

B. - s z é p l a k. Vasárnapi iskola 2 csoportban működik. Leányok a nőszövetséggel tartanak, ahhoz tartoznak. Összejöveleket tartanak ősztől-tavaszig. Iratterjesztés van. A tagok száma emelkedőben van. Szegényeket gondozzák, templom környékét és temetőt rendben tartják. Önkéntes adományokból, perselypénzekből szép összeget gyűjtött. Férfiszövetség nincs.

C s o k a l y. Legjobban beszervezett a vasárnapi iskola. Az I. K. E., a nőszövetség tagjainak száma apad s lanyhul az érdeklődés, szegény gondozás, betegek látogatása megvan. Férfiszövetség nem működik, -- bár megvan.

É r á b r á n y. A vasárnapi iskola ezen a helyen működik a legrégebb idő óta: 1914 óta. Van I. K. E., tart bibliaórát, van énekkara, járattják a Ref. Jövőt. Leányszövetség is tart bibliaórákat, tagok buzgósága változó. Nőszövetség, ha kevés taggal is, de működik. Volt 2 szeretetvendégség is. — Férfiszövetség van.

É r a d o n y. A vasárnapi iskolán kívül más alakulat nincs.

É r o l a s z i. Nőszövetség és vasárnapi iskola van. Ref. Jövő jár. Templom, temető gondozott.

É r t a r c s a. Vasárnapi iskola, nőszövetség és férfiszövetség van. Van női és vegyes énekkar. Van bibliakör. Családok látogatását lelkész végzi. Templom, temető rendes.

G á l o s p e t r i. A belmissziói munka nagy lendülettel neki indulva dolgozik itten s a férfiszövetség kivételével végzi a maga evangélizáló és charitativ misszióját.

H k. - s z e n t m i k l ó s. Vasárnapi iskola tanító vezetése alatt működik. Nőszövetség folyton fogyó tagokkal megvan. Iratterjesztés működik. Családlátogatást lelkész alkalmilag végzi.

K á g y a. A vasárnapi iskola igen szép munkát fejt ki. A gyermekek szorgalmasan látogatják a vasárnapi iskolát. Ünnepeket tartottak s annak jövedelméből mintegy 650 leit adtak: a szászvárosi és a nagyváradi árvaház, a Ref. Jövő javára. Leányszövetség evangelizáló és ismeretterjesztő összejöveteleket tart, van énekkara is. Nőszövetség is van és működik, rendez vallásos délutánt, szegényeket gondozza, konferenciára tagokat küld, templomot rendben tartja. Ref. Jövő több példányban jár.

M a g y a r k é c z. Nőszövetség és vasárnapi iskola megvan és működik.

M a r g i t t a. Vasárnapi iskola és nőszövetség igen szép eredménnyel működik, különösen a nőszövetség. Segélyezést is végez a kulturális és evangelizáló munka mellett. Iratterjesztés és családlátogatás megvan.

M i c s k e. A sok vivódás közepette is a tanítónő szorgalmas munkálkodása folytán működik a vasárnapi iskola és ünnepeket rendez, a nagyváradi árvaház javára adakozik. — Leányegylet megvan és működik, ősztől tavaszig tartja összejöveteleket, hol éneket, kézimunkát tanulnak a bibliamagyarázatok hallgatása mellett. Templom és temető igen gyenge állapotban van. Iratterjesztés van.

O t t o m á n y. A legszebb, a legalaposabb és a minden vonalon és irányban való rendszeres belmissziói munka ezen a helyen van, mely vallásos, kulturális, gazdasági és szociális irányu. Ebben a munkában igazi lélek látszik.

S z a l a c s. Az összes alakulatok megvannak és működnek szép eredménnyel. Összejöveteleiket megtartják, segélyezésben is részt vesznek, Ref. Jövőt járatják, templomot, temetőt rendben tartják. Az összejöveteleken ismeretterjesztés is volt egyh. tört. és az egészségügy köréből.

S z é k e l y h i d: A vasárnapi iskola itt is már régóta végzi a maga valláserkölcsei nevelését és evangelizáló munkáját szép eredménnyel. Az I. K. E.-nek

ugy a női, mint a fiu csoportja szépen meg van szervezve és rendszeresen működik, melynek önképző köre is van. Tagjainak száma növekedőben van. Konferencián is résztvesznek, előadásokat rendeznek. Nőszövetség áldásos, charitativ munkát végez gyűjtésekből, adakozásokból és tagsági díjakból. Nagyobb összeget költött templom előcsarnokainak rendbeszedésére is. Iratterjesztés van.

Piskolt 1935-ről nem tudott küldeni semmit a lelkészi állás változása miatt.

Érsemlyén 1928. óta megvan egy csoporttal működő vasárnapi iskolája. Leányegylet, nőszövetség bibliaórát, kézimunkaórát tart, a szegények részére adakozott. Férfiszövetség működik, bibliaköre is van.

Nagytiszteletű és Méltóságos

Egyházmegyei közgyűlés!

Miután a fentiekben megtettem jelentésemet a belmissziói munka 1935. évi eredményéről, méltó-tassék megengedni következő konkluzió levonását: a legtöbb helyen rendszer nélküli munka folyik. Ennek oka is helyenként változó; vagy az állami hatóság, vagy a hivek, vagy más...! Nincs határozott cél és irány! Ha meg is van, a kiviteli mód tervszerűtlen.

Most megjelent „A ref. lelkipásztor kézikönyve“. De ez is nagyobbára falak között munkálkodó, ünnepeles hangu. Szükséges volna nekünk már a hétköznapiakhoz is alkalmazkodni s a mindennapi falusi életbe beleilleszkedni. Erre nézve egyházmegyei belmissziói bizottságunk a gyülekezeti munka programjáról és munkaeszközeiről részletes s gyülekezeti életünk minden szükségére s hiányára kiterjeszkedő programot dolgozott ki, amelyet mihelyt arra alkalmat és időt talál, tisztelettel fog a legközelebbi lelkészértekezlet elé terjeszteni.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi. Lelkészeket szigoruan elkötelezi, hogy jelentéseiket pontos időben küldjék be előa-

dóhoz. Előadót pedig megbizza, hogy a munka rendszeresítésére vonatkozó tervzetét terjessze a legközelebbi gyűlés elé.

23. sz. Bekebelezési díj.

Boruzs Lajos tb. indítványozza, hogy egyházmegyénk kebelében állást változtatók bekebelezési díja a mindenkori bekebelezési díj 50%-ában állapíttassék meg.

Közgyűlés az indítvány értelmében határoz.

24. sz. Terményárak megállapítása 1937-re.

Közgyűlésünk a termények árait az 1937. évre a következőképen állapítja meg:

Buza m.m.-ja	350	Lei.
Rozs	250	„
Arpa	200	„
Tengeri	200	„

25 sz. Nagy Lajos adókulcs megállapítási kérelme.

Nagy Lajos margittai egyháztág újból kéri a közgyűlést, hogy az egyház által megállapított, módosított adókulcsot törölje és az új adókulcs az egyházközségi közgyűlésen állapíttassék meg.

Közgyűlésünk 51—924 sz. a. az egyházközségi közgyűlés hatáskörét az egyháztanács jogkörébe utalta, így a közgyűlés tartását nem engedélyezi. Azonban elkötelezi az egyháztanácsot, hogy az egyházmegyei bizottság jelentése alapján a panaszok figyelembevételével a készpénz jövedelemnél ne $\frac{3}{4}$, hanem $\frac{1}{2}\text{‰}$ es adóalap kulcsot állapítson meg. A föld adókulcsot ne 2, hanem a már tanácsolt 4 osztályba sorozással állapítsa meg. A más határban levő földekre kivetett adót, mint törvénytelen törölje s mind ezek keresztülviteléről 30 nap alatt az esperesi hivatalt értesítse.

26. sz. Érköbölkut kölcsön kérelme.

Érköbölkut templomjavításra 25 000 Lei rendkívüli adókiivetését, befolyásáig pedig az Egyházkerülettől felveendő rövid lejáratu kölcsön felvételének engedélyezését kéri.

Közgyűlésünk a köbölkuti egyház névszerinti szavazással hozott rendkívüli adókiivetését megerősíti s a hiásyzó összeg kölcsön felvételét engedélyezi.

27. sz. Asszonyvására kölcsön kérelme.

Az asszonyvásári református egyház a hátralekos tanítói fizetések rendezésére az érmelléki református egyházmegyei lelkészi gyámintézettől 10 év alatt visszafizetendő 10.000 Lei kölcsön felvételéhez jóváhagyást kér.

Közgyűlésünk a kölcsön felvételét engedélyezi.

28. sz. Asszonyvásár 25%-os rendkívüli adókiivetési kérelme.

Asszonyvásári református egyház az 1937. évi költségvetésében hiányzó 7.000 Lei fedezésére névszerinti szavazással hozott 25%-os rendkívüli adókiivetésének megerősítését kéri.

Megerősítettik.

29. sz. Csokaly lelkészi díjlevele.

A csokalyi református egyház betérjeszti jóváhagyás végett 1937. február 7 én megállapított új lelkészi díjlevelét.

Közgyűlésünk a csokai református egyházat a régi díjlevél csonkítatlan betartására elkötelezi.

30. sz. Micske renkívüli adókiivetése.

A micskei református egyház egyházközségi

közgyűlés és presbiteri határozat alapján kéri az egyházmegyét, hogy jelenlegi adósságát 120.000 leit 3 évre felosztva rendkívüli adó alakjában hivreire kivethesse.

Közgyűlés a micskeiek kérését teljesíti, a rendkívüli adókivetést engedélyezi.

31. sz. Albis belső kölcsönének kamatmentessége.

Az albisi református egyház saját alapjaitól kölcsönvett 90.000 Lei u. n. belső kölcsönét csak külső kölcsöneinek visszafizetése után, kb. 3 év múlva tudja törleszteni. Nehéz helyzetére való tekintettel a törlesztés megkezdéséig alapjainak szóló tartozása után kamatmentességet kér.

Közgyűlésünk a természeti csapásokkal látogatott albisi egyház kérését teljesíti, azzal az utasítással, hogy az alapok kölcsönvételét engedélyező egyházmegyei határozatot espereshez terjessze be.

32. sz. Albis új adókulcsa.

Az albisi református egyház presbyteriuma névszerinti, egyhangu szavazással kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy a vagyon-adó kivetésénél alapul az eddig labilis föld bevallás helyett az állami adót használhassa, mely után a szükségletnek megfelelőleg vethesse ki évi adóját.

Közgyűlés az albisiak indokolt kérését teljesíti, új adókulcsát engedélyezi.

33. sz. Érmihályfalvai egyház szerződése.

Az érmihályfalvai református egyház jóváhagyás végett beterjeszti az özv. Kocsár Lajosné által ajánlékba adott 10 kat. hold föld adás-vevési szerződését.

Közgyűlésünk bizonyos dolgokra való tekintettel az adásvételi szerződést örömmel hagyja jóvá s végső megerősítés végett a kerületre terjeszti.

Kocsár Lajosné asszony-testvérünknek — jólelkü — szép cselekedetéért hálás köszönetét nyilvánítja s életére Isten gazdag áldását kéri.

34. sz. Érábrány telek-kaszálóföld csere iránti kérelme.

Az érábrányi református egyház templomépítés céljára szolgáló 185□ öles házas belteleknek a tanítói javadalomhoz tartozó 1 hold réttel — vagy szántófölddel való elcseréléséhez engedélyt kér.

Közgyűlés elvben hozzájárul a cseréhez s elnökséget felhatalmazza, hogy az okmányokat — beterjesztésük után jóváhagyásával ellássa s a kerületre terjessze.

35. sz. Éradony kerületi segély kérelme.

Az éradonyi református egyház midőn a vihar által megrongált templomtető és kőpárkányzat kijavítására kiadott 32.800 Leies költségvetést bemutatja, kéri a közgyűlést, hogy — tekintettel hivei nagy szegénységére — ingyen segély elnyerése végett a kerülethez benyújtott kérvényét pártolólággal terjessze fel.

Közgyűlésünk az éradonyi egyház kérését a legmelegebb pártfogással terjeszti a kerületi közgyűlés elé, mint nagyon szegény egyházat ajánlja jóindulatu támogatásába.

Egyben utasítja nevezett egyház presbiteriumát, hogy az egyházmegye építettő szakértőjével templomát megvizsgáltatván, rendbehozatalára árlejtést hirdessen.

36. sz. Kiskereki rendkívüli adókiivetése.

A kiskerekii református egyház beterjeszti jóváhagyás végett 30.000 Lei rendkívüli adókiivetés iránti

kérelmét templom renoválási költségvetésével kapcsolatban.

Közgyűlés jóváhagyja.

37. sz. Egyházlátogatók.

Egyházlátogatókul
 az érmihályfalvai körben: Kalmár István—Kádár Miklós
 a diószegi „ Borusz Lajos—Dibáczy József
 a székelyhidi „ Hegedüs Albert—Szendrei Dénes
 a margittai „ Bakos József—Kovács József
 küldetnek ki.

38. sz. Jegyzőkönyv hitelesítése.

Elnökség jelen jegyzőkönyvet nyílt ülésben hitelesnek jelenti ki.

39. sz. Záróének.

A 245. dicséret 10. versének áhíthatos éneklésével végződött a közgyűlés.

BIRÓSÁGI ÜGYEK

1. bir. sz. Jegyzőkönyv.

Felvétellett Székelyhidon 1937. március 11-én az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsának, — mint fegyelmi bíróságnak — az ülésén a Lakatos Zsigmond tóti-i gondnok elleni fegyelmi ügyben.

Tárgyaltatott Lakatos Zsigmond felfüggesztése s fegyelmi ügye.

1. a. Végzés.

Az egyházmegyei bíróság az elnökség 1. a. számú végzését tudomásul veszi.

Indokolás.

Lakatos Zsigmond fellebbezését visszavonta és a bíróság megállapítása szerint az elnökség felfüggesztő végzése helyes indokok alapján, törvényes volt.

1. b. Végzés.

Bíróság a tényállás felderítése végett elrendeli a vizsgálat kiegészítését és annak foganatosításával az egyházmegyei számvevőt megbizzza.

A vizsgálat célja annak a megállapítása, milyen összegeket vett fel lelkész és milyen összegeket gondnok az 1935—36. évi adókból és ezek figyelembevételével mi az a pénztári maradvány, mely a gondnok terhére mutatkozik.

Továbbá mennyiben felel meg gondnok azon állítása, hogy számadásával csak azért volt hátrány-

ban, mert lelkésszel nem tudott az általa felvett pénzekről elszámolni.

Indokolás.

Miután a bemutatott nyugtákból és nyilatkozatokból megállapítható, hogy vannak olyan tételek, melyeket a lelkész vett fel és a gondnok terhére vannak beírva és mert ezen iratok átvizsgálása több időt vennének igénybe, mint amennyivel a bíróság rendelkezik; de meg szükséges is, hogy azokat előbb szakértő tanulmányozza és részletes jelentést tegyen, a számvevő kiküldése szükségessé vált.

2. bir. sz.

Felvétetett Székelyhidon 1937. március 11-én, az érmelléki református egyházmegye bíróság időszaki tanácsának, — mint közigazgatási bíróságnak — ülésén özv. Csengeri Antalné margitta-i lakos adófellegbezése ügyében.

Ítélet.

Bíróság a tárgyalást özv. Csengeri Antalné fellebbezési ügyében elnapolja és az új tárgyalás kitűzésénél elnökséget a tárgyalás olyan időben levő kitűzésére hívja fel, amikor az egyházmegyei közgyűlés a margittai adókulcs felől és az adókulcs helyessége tárgyában a vizsgálatra kiküldött bizottság jelentése alapján határozatot hoz.

Indokok.

Figyelemmel arra, hogy a múlt évi egyházmegyei közgyűlés 28 szám alatti határozatával a margittai adókulcs tárgyában vizsgálatot rendelt el, mindaddig, míg a vizsgálattal megbizott bizottság jelentése alapján az adókulcs helyessége megállapítást nem nyer, a panaszos felebbezése érdemben el nem bírálható.

3. bir. sz.

Az érmelléki református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, — mint fegyelmi bíróság —

a székelyhidi református egyházközség presbyteriumának panaszára Szabó Lajos székelyhidi tanító ellen 69 B. 1936. sz. a. folyamatba tett fegyelmi ügyben a Székelyhidon 1937. márc. 11-én nyilvánosan megtartott tárgyalás után zárt ülésben egyhangulag meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

ítéletet :

az érmelléki református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság, Szabó Lajos tanítót amiatt, mert az 1933. okt. 22-én kelt presbyteriumi határozat alapján az általa vezetett iskola tantermének fűtésére évenként rendelkezésére bocsátott évi 2—2 öl tüzifát az 1933—34, 1934—35, 1935—36-iki iskolai években részben saját céljaira is használta és ez által az egyháznak kárt okozott, vétkesnek mondja ki az E. T. V. t. c. 34. §. a) 2. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben ;

továbbá amiatt, mert a székelyhidi presbyterium 1934. év nov. hó 25. napján, vagy az azt követőleg megtartott gyűlésen Balogh Ferenc egyházközségi gondnokot hivatalos kötelességének teljesítése közben felháborodást keltő sértő kifejezésekkel illette és megfenyegette s ezzel a ténykedésével az egyházas tekintélyt lealacsonyította s a viselt hivatali állás méltóságát megsértette, vétkesnek mondja ki az E. T. V. t. c. 34. §. a) 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségben és mindezekért panaszlottat az E. T. V. t. c. 35. §. c) pontja alapján az egyházmegye közpénztárába 15 nap alatt végrehajtás terhével fizetendő 2000 Lei pénzbüntetésre itéli.

Az E. T. V. t. c. 98 §. b) pontjának 3. bekezdése alapján kötelezi a fegyelmi bíróság panaszlottat arra, hogy a fegyelmi eljárással felmerült 1000 Lei költséget az egyházmegye közpénztárába 15 nap alatt végrehajtás terhével, megfizesse.

Az E. T. V. t. c. 33. §. 10. pontjára utalással elrendeli a fegyelmi bíróság, hogy az iskola fájának jogtalan felhasználása miatt a székelyhidi egyház-

községnek okozott kár megállapítása és panaszlott-nak a kár megtérítésére leendő követelése végett lefolytatandó közigazg. bírósági eljárás megindítása céljából a jelen ítéletnek hivatalból hitelesítendő kiadványa az egyházmegye elnökségéhez áttétessék.

Indokok.

1. Pereki József vallomása alapján a fegyelmi bíróság tényként megállapítja, hogy 1933. év októberéig a székelyhidi iskolák tantermeinek fűtésére szolgáló fát az egyik iskola udvarára hordták be s erről az udvarról a tanuló gyermekek hordozták a fát az egyes tantermekbe, amely eljárás alkalmatlannak bizonyulván, Boros Imre presbyter 1933-ban azt indítványozta, hogy minden tanterem számára külön-külön adassék ki évenként 2 öl fa, hogy ebből fűtsék a tantermet.

Tényként állapítja meg továbbá a fegyelmi bíróság az iratok közt fekvő presbyteri jkv. alapján azt, hogy 1933. október 22-én a székelyhidi presbyterium akként határozott, hogy „minden tanítónak külön-külön rendelkezésére bocsátja a 2--2 öl fát, melyből az iskolát kell fűteni“. A most felhozott presbyteri jkv. alapján tény az is, hogy panaszlott az iskolák fa ügyének rendezése idején a presbyteriumnak maga is tagja volt (és jegyzője is) s mint ilyen, a határozat hozatalában is részt vett.

A székelyhidi presbyterium az 1936. ápr. 5-i gyűlésén hozott határozatában azt a panaszt emelte Szabó Lajos tanító ellen, hogy a rábízott iskolai fát úgy kezelte, hogy abból az iskolának kára származott. Emiatt a „megfelelő megtorlást“ és a kár megtérítését kérte.

Panaszlott az 1936. május 14 én kelt nyilatkozatában a panasz alaptalanságát vitatta és azt állította, hogy az ő iskolájának fájából 3 méter megmaradt.

A fegyelmi bíróság a vizsgálat során eskü alatt kihallgatott Polgári Vilma és Vasadi József tanuk

vallomása alapján tényként azt állapítja meg, hogy panaszlott az iskolájának fűtésére rendelkezésére bocsájtott és a tanítói fizetés címén őt megillető tüzi-fától elkülönítve lerakott iskolai fát valóban hűtlenül kezelte, mert „mindig először az iskola fáját vágatta fel és ezt használta nemcsak az iskola, hanem saját lakása fűtésére is”. „Csak mikor az iskola fája elfogyott, akkor kezdte vágatni saját fizetésébe járó fáját is s ha még szükséges volt, ebből fűtötte a tantermet is”. A kihallgatott Tóth Sándor, Bokor Imre, Balogh Ferenc és Szodorai József tanuk vallomása alapján megállapítható tényt képez az is, hogy panaszlottnak 2 fáskamara állott rendelkezésére: külön az iskola és külön a saját fája részére, tehát a fa külön lett volna kezelhető és kezelendő.

Ha utóbb megnevezett tanuk vallomása alapján tényként állapítja meg a fegyelmi bíróság azt is, hogy az 1936 március 15-én megejtett vizsgálat alkalmával panaszlott iskolájának fáskamarája üres volt, míg a többi iskola fájánál mindenütt jelentékeny maradvány volt található. Alaptalan tehát panaszlottnak az a védekező állítása, hogy az ő rendelkezése alatt állott iskolai fából a felülvizsgálat alkalmával 3 méter vágott fa maradvány lett volna. Poigári Vilma és Vasadi József tanuknak az a vallomása, mely szerint panaszlott a presb. által eszközölt favizsgálat után a saját fáját vágatni kezdte, a már megállapított tények egybevetésével azt a meggyőződést érlelte a fegyelmi bíróságban, hogy panaszlott csak az üresen talált iskolai fáskamara helyzetét igyekezett sürgősen megváltoztatni. Különben az a körülmény, hogy panaszlott utóbb az iskolai fáskamarába a saját fájából $1\frac{1}{2}$ métert áthordatott és Vasadi Józseffel még további $1\frac{1}{2}$ méternyi fát vágatott, nem dönti meg azt a tény, hogy panaszlott az iskola fáját a saját céljaira is felhasználta. Abból a tényből pedig, hogy a többi iskolának a tüzi fájában lényeges maradvány találtatott, kétségtelenül megállapítható, hogy panaszlott hűtlen eljárásával az egyháznak tényleges kárt is okozott.

Nem vehette figyelembe a fegyelmi bíróság panaszlottnak a tanuk érdekeltsége címén emelt kifogását, mert panaszlott azt megfelelő tényekkel alá nem támasztotta. Csupán Polgári Vilmával szemben vitatja azt, hogy ez a tanu egyben is. Ez a kifogás azonban ténybelileg is meg van cáfolva a presbyterium 1936. március 15-i és ápr. 5-i gyűléseinek jegyzőkönyveivel, amelyekből megállapítható, hogy Bokor Imre gondnok kezdeményezésére a presbyterium rendezte el az iskolák fájának felülvizsgálását és a megállapított tények alapján a presb. kérte panaszlott eljárásának „megtorlását“, tehát a fegyelmi eljárás megindítását. Ezért és mert Polgári Vilma tanu vallomását a fegyelmi vizsgálat egyéb adatai is megerősítik, a fegyelmi bíróság a tanu vallomását érdektelennek és teljes bizonyító erejűnek fogta fel.

Nem tekinthető jóhiszeműnek panaszlottnak az az 1937. jan. 12-i védekező iratában foglalt állítása, hogy őt a presb. felkérte, „hogy miután éveken át nem volt elég a 2 öl fa egy-egy tanterem részére, vállalja el a fűtést“ „és ha nem lett volna elég a 2 öl fa egy tanteremnek, akkor a sajátomból (panaszlottéból) kellett volna pótolni. Ezt a minden komolyságot is nélkülöző védekezést, amelyet panaszlott az 1936. május 14-i nyilatkozatában még fel sem hozott — pedig ha alapja volna, első sorban is ezzel kellett volna védekeznie — határozottan meg is cáfolja a már figyelemre méltatott és a presb. 1933. okt. 22-i gyűléséről éppen a panaszlott által felvett jkv., továbbá a panaszlott kérésére kihallgatott Perki József tanu vallomása és a Polgári Vilma vallomásával igazolt az a tény, hogy a presb. határozata alapján iskolánként külön-külön beszállított tűzifa rendeltetését az első alkalommal gondnok meg is jelölte azzal a kijelentéssel, hogy „íme itt van 2 öl fa az iskola számára“. Nyilvánvaló, hogy ilyen külön megjelölésre és a fának is külön csomóba rakására nem lett volna szükség, ha az iskola fűtését a panaszlott és tanító kartársai „v á l l a l a t n a k“ tekintették volna. A fentebb már megállapított tények

bizonyítják, hogy a panaszlott kartársai sem tekintették annak. Panaszlottnak ez a védekezése pedig egyenesen rossz hiszemű, mert ő mint presbyter, az iskolai fa-ügy tárgyalásában és a határozat hozatalában is részt vett s a határozatról szóló jegyzőkönyvet is ő fogalmazta.

Nem volt elfogadható panaszlottnak az a védekezése sem, hogy ő a fűtést az iskolájában egy hónappal előbb kezdte és egy hónappal később szüntette be, mint a többi iskolákban, mert ha ez a mivel sem bizonyított állítása megfelelne is a valóságnak, nem dönti meg azt a tényt, hogy az iskola fájából a saját lakását is fűtötte és a saját szükségletére is felhasználta a kizárólag az iskola fűtésére rendelkezésére bocsátott fát, másrészt, ha a többi tanteremben szükségtelennek mutatkozott a fűtés, panaszlott pedig a saját iskoláját mégis fűtötte, ez a felesleges pazarlás maga is vétkes cselekménynek volna tekintendő.

A presb. 1933. okt. 22-i ama határozatának, mely szerint „minden tanítónak külön-külön rendelkezésre bocsátja a 2—2 öl fát, melyből az iskolát kell fűteni“, helyes és félre nem magyarázható értelme az, hogy az iskolai fának a tanító csak kezelője, amelynek felhasználásáról számolni köteles. Az pedig általános jogi és erkölcsi szabály hogy az idegen vagyon kezelője a jó gazda gondosságával köteles eljárni.

A tárgyalás folyamán panaszlott kérésére kihallgatott Boros Imre, Hasznosi Ferenc és Milotai Károly tanuk vallomásai alapján is az állapítható meg, hogy a tanítók a 2—2 öl tűzifával elszámolni kötelesek és a többi tanító által előterjesztett azt a kérelmét sem teljesítette a presb., amelyben a megtagadott fának részükre átengedését kérelmezték. Ezeknek a tanuknak vallomása részben aggályosnak is mutatkozik, mert bár vallották, hogy a kérdéses fa-ügy tárgyalásában és a határozathozatalban a presb. ülésén részt vettek, az iratok között fekvő

1933. okt. 22-i és 1936 március 15-i jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy Hasznosi Ferenc és Milotai Károly ezeken a gyűléseken jelen nem voltak, tehát vallomásuk ez esetben valótlannak bizonyult.

A panaszlott terhére fentebb megállapított tények tehát kimerítvén az E. T. V. t. c. 34. §. a) 2. pontjába ütköző fegyelmi vétséget, panaszlottnak vétkességét meg kellett állapítani.

2. Bokor Imre, Balogh Ferenc és Szodorai József tanuk vallomásaival bizonyítottnak fogadta el és megállapítja a fegyelmi bíróság azt a panaszolt tény is, hogy mikor Balogh Ferenc gondnok a presbytériumnak a fahiányt jelentette, panaszlott a kötelességszerűen eljáró gondnokot kifejezéseiben, hangjában és modorában sértő módon támadta meg és pedig úgy, hogy eljárása a presbytérium felháborodását váltotta ki s magára a presbytériumra is sértő volt.

A védelem által kihallgatni kért és fentebb már aggályosnak minősített tanuk semleges vallomása nem alkalmas a határozott vallomást tartalmazó és pozitív tényeket igazoló tanuk vallomásának megdöntésére.

Mint hogy panaszlottnak ez a cselekménye, amelylyel szemben nyilatkozataiban védekezést sem terjeszt elő, az egyházas tekintélyt lealacsonyítja és a viselt egyházi hivatali állás méltóságát sérti, tehát kimeríti az E. T. V. t. c. 34. §. a) 3. pontjába ütköző fegyelmi vétség ismérveit, panaszlottnak vétkessége a miatt is megállapítandó volt.

A büntetés kiszabásánál súlyosbbitó körülménynek vette a fegyelmi bíróság a fegyelmi vétségek halmazatát, továbbá azt, hogy panaszlott az egyházat károsító ténykedését éveken át folytatta, valamint azt a körülményt, hogy 1937. jan. 12-én kelt védekező iratában lelkészét és tanítótársait minden alap nélkül üldöztetésével vádolja, amely ténye a lelkész, mint iskolai előjárója iránt tartozó tiszteletet és a kartársaival szemben tartozó megbecsülést sérti.

Ezekkel a nyomatékos súlyosbító körülményekkel szemben a fegyelmi bíróság enyhítő körülményt nem észlelt s ezért a kiszabott büntetést találta a vétkességgel arányban állónak.

Az ítélet egyéb rendelkezéseit a felhívott törvényszakaszok indokolják.

Az ítéletet lelkeszi főjegyző nyílt ülésben felolvassa. Ügyész elfogadja, Szabó Lajos tanító ártatlanságát hangoztatva, fellebbezését bejelenti s a jkv. hiteles másolatát kéri.

K. m. f.

4. Bir. sz.

Az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsa, — mint közigazgatási bíróság — ifj. Szodorai András és társainak az éradonyi 1936. dec. 27-i csonka presbytérium mind a 12. presbyterséget megsemmisítő törvénytelen határozat és az 1937. jan. 2-án új presbytérium választása elleni fellebbezésében egyhangulag a következőképpen

ítélt:

az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsa — mint közigazgatási bíróság — az esperesi jelentés alapján az éradonyi f. év jan. 2-án tartott presbyter-választást megsemmisíti és utasítja a presbytériumot, hogy a törvény szabályai szerint új választást fogantossin.

Indokolás.

Meg kellett semmisíteni a választást, mert az E. T. I. t. c. 30., 31., 34. és 35-ik pontjai nem tartottak be.

A választást elrendelő határozat a törvény értelmében érvénytelen volt.

5. Bir. sz.

Papp László bályoki gondnok gondnoki fizetési kérelmére hozott elutasító presbyteri határozat s új

gondnok választás elleni fellebbezése ügyében az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsa — mint közigazgatási bíróság — egyhangulag a következőképpen

ítélt :

az egyházmegye időszaki tanácsa — mint közigazgatási bíróság — Pap László fellebbezésének annyiban helyt ad, hogy kötelezi a bályoki református egyházat, hogy gondnoki fizetés gyanánt évenként 500 Leit, vagyis összesen 1500 Leit 15 nap alatt, végrehajtás terhe mellett, fizessen ki.

Ezt meghaladó követelését elutasítja. Kimondja egyházmegyei Bíróság, hogy Lugosi Ferenc új gondnok 3 évig köteles gondnoki tisztét viselni.

Indokolás :

E határozat-hozatal szükségességét az egyházmegyei szabályrendelet és az egyházi törvény I. t. c. 117. §. követeli meg.

6. Bir. sz.

Az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsa — mint közigazgatási bíróság — a Sarkady Ilona kiskereki-i tanítónő fizetés-kiegészítést és korpótlékot igénylő kérését elutasító 1937. február 7-én tartott presbyteri határozat ellen benyújtott fellebbezésében egyhangulag a következőképpen

ítélt :

Bíróság Sarkady Ilona kiskereki-i tanítónő fellebbezésének részben helyt ad, minek folytán elkötelezi a kiskereki-i református egyházat, hogy a tanítónőnek eddig élvezett fizetésén kívül f. év január 1-től kezdődőleg fizetés-kiegészítés címen évi 900 Leit adjon ; ellenben korpótlék iránti igényét elutasítja.

Indokolás.

El kellett kötelezni az egyházat a megítélt járandóság fizetésére az egyházkerületi közgyűlés 26

h) 1935. sz. határozata alapján, mely rendes tanítói fizetésül a törvényben előírt 1000 koronát rendel el, 1 korona 24 Leivel számítandó át. Az egyház súlyos anyagi helyzetét nem lehetett figyelembe venni akkor, amikor tanítójának fizetéséhez az egyházkerület 10.000 Lei segéllyel járul hozzá. A díjlevél pedig legujabban, tehát feltételezhetően a legmagasabbra van értékelve s így is a megítélt összeggel éri el a minimumot.

A korpótlék iránti igényt el kellett utasítani, mivel panaszos beismerte, hogy csak 1933. szept. óta rendes tanítónő s így, mint rendes tanítónő 5 évi tanítói működéssel nem rendelkezvén, korpótlékre nem jogosult.

7. Bir. sz.

Szabó Lajos székelyhidi tanítónak tanítópresbytersége kisorsolása és új tanító presbyter választás ellen beadott felebbezése s kapcsolatosan tanító presbyteri tisztségébe való visszahelyezési kérelme tárgyában az érmelléki református egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság a következő határozatot hozta:

Végzés.

Bíróság Szabó Lajos székelyhidi tanító felebbezését az E. T. I. t. c. 45. §-ára való hivatkozással elutasítja, mert a tanító presbyter kisorsolását elrendelő presbyteri határozat jogerőre emelkedett s a szokásjog alapján végrehajtott tanító-presbyteri választás törvénye sem folyt le.

Indokolás.

Megállapította a Bíróság, hogy Szabó Lajos tanító-presbiter az 1936. február 2-i határozathozatalon jelen volt s reá nézve a felebbezési határidő érvényes.

Tárgymutató.

Sorsz.	Lapsz.
31. Albis belső kölcsönének kamatmentessége —	69
32. Albis új adókulcsa — — — — —	69
16 i) Apród-, levante-, cserkészképző tanítók tanfolyama — — — — —	49
28. Asszonyvásár 25 %-os rendkívüli adókivetési kérelme — — — — —	68
27. Asszonyvásár kölcsön kérelme — — — — —	68
23. Bekebelezési díj — — — — —	67
22. Belmissziói jelentés — — — — —	22
16 a) Belmissziói köri értekezlet munkaterve —	31
Borbély Sándor emléke.	
29. Csokaly lelkészi díjlevele — — — — —	68
16 e) Egyházfegyelmi szabályzat végrehajtási utasítása — — — — —	35
37. Egyházlátogatók — — — — —	71
20. Egyházmegyei lelkész-, gyám- és nyugdíjintézet jelentése — — — — —	57
16 f) Egyházmegyei lelkészértekezlet megalakítása, ügyrendje — — — — —	40
5. Egyházmegye 1936. évi valláserkölcsi és anyagi állapotáról szóló esperesi jelentés	17
16 d) Egységes gazdasági termelés szervezése	34
15. Elnök változás — — — — —	31
4. Esperes időszakos jelentése — — — — —	5
2. Esperes imája — — — — —	5
35. Éradony kerületi segély kérelme — — — — —	70
34. Érabrány telek-kaszálóföld csere iránti kérelme — — — — —	70
26. Érköbölkut kölcsön kérelme — — — — —	68
33. Érmihályfalvai egyház szerződése — — — — —	69
6. Érmihályfalvai lelkészválasztás — — — — —	25

17 e) Halotti énekek revíziója, külön halottas énekes könyv	— — — — —	55
11. Hegyközszenmiklósi tanítóválasztás	— —	27
17 a) Iskoláink felsőbb tagozatának megszervezése		50
38. Jegyzőkönyv hitelesítése	— — — —	71
16 g) Kerületi lelkészértekezlet ügyrendje	—	47
13. Kerületi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézeti alapszabály módosítása lelkészi részről	—	27
17 d) Kerületi tanítói értekezlet megszervezése		54
1. Kezdő ének	— — — — —	5
19. Köri értekezletről hiányzó tanítókról	—	56
36. Kiskereki rendkívüli adókimvetése Kovács Lajos emléke.	— —	70
16 j) Közalapi szórványmissziói segély	— —	49
12. Lelkészek, tanítók üdvözlése, eskütétele	—	27
30. Micske rendkívüli adókimvetése	— — —	68
10. Micskei tanítóválasztás	— — — —	26
25. Nagy Lajos adókulcs megállapítás iránti kérelme	— — — — —	67
18. Nagy Sándor mezősasi lelkész oklevele	—	56
8. Piskolti lelkészválasztás	— — — —	26
7. Poklosteleki lelkészválasztás	— — — —	26
3. Számbavétel, megalakulás	— — — —	5
9. Székelyhidi tanítóválasztás	— — — —	26
21. Számvevőszéki jelentés az egyházak és a közpénztár számadásairól	— — — —	59
16 k) Szórványmissziók támogatása	— —	49
14. Tanítói-kerületi nyugdíjintézet alakítására vonatkozó javaslat	— — — — —	28
16 b) Tanítói dékán látogatás, népiskolai felügyelő állás szervezése	— — — —	32
16 c) Tanító fizetéssel kapcsolatos tanítótestületi kérelmek	— — — — —	32
16 h) Tanítókörökkel közös lelkészközi értekezletek	— — — — —	48
17 b) Tanítói továbbképző tanfolyamok rendezése		54
24. Terményárak megállapítása 1937. évre	—	67
39. Záróének	— — — — —	71

Az egyházfegyelem bevezetése.

I.

A múlt év őszén tartott egyházmegyei közgyűlésünk megbizott, hogy a legközelebbi lelkészértekezletünkön és egyházmegyei közgyűlésünkön az egyházfegyelem mikénti bevezetéséről tegyek előterjesztést. Megbízatomnak eleget tettem. Május 7-iki lelkészértekezletünkön értekezésemet felolvastam és azt minden jelenlevő társam helyeselte, egyházmegyei közgyűlésünk teljes egészében elfogadta s utasításul adta, hogy a kérdés minél szélesebb körben leendő ismertetése céljából tegyem közzé hivatalos lapunkban.

Én a közlésre sok mindenféle okból kifolyólag az őszt sokkal alkalmasabbnak láttam. Ám a napokban olyasvalamit olvastam, ami kényszerített, hogy ne várokozzam tovább.

A „Református Lelkipásztor” című lap 9—10. számában dr. K. Tompa Artur válaszol a „Szeretet” c. baptista folyóirat „Egyházfegyelem a református egyházban” c. cikkére. Nagyon sajnálom, hogy nem ismerem ezt a lapot s nem olvashattam el az egész cikket. Lehet, hogy másként látnám a cikkíró tendenciáját, ám így is elfogadom a dr. Tompa Artur megállapításait, hogy a cikk írója szeretettel és megértéssel foglalkozott egyházunk eme életbevágó kérdésével. S hogy mégis hibásan ítél egyházfegyelmezésünk hiányáról, tájékozatlanságául tudható be. Annak tulajdonítható, hogy a cikkíró nem ismeri a kérdés historicumát. Enélkül pedig felelős helyen írni sohasem szabad. Egy ilyen cikket sokan olvasnak. Sok embernek aztán csak ennyi és ilyen hibás a kérdé-

ses dologról az összes ismerete. Ez a hibás tudás, helytelen felfogást, téves ítéletet szül s ebből a téves ítélkezésből kifolyólag az emberekben tulzott önérzet, sokszor elfogultság, sőt elvakultság fejlődik s embertársaikat sokszor bántják, sokszor támadják meg igazságtalanul.

Az eddigiek előrebocsájtására és a már említett értekezésem azonnali közzétételére a „Szeretet” c. folyóiratban megjelent cikk következő kitétele indított: „csodálatos, és egyben fájdalmas, hogy néhány száz évi mulasztás után történt ez meg” (t. i. hogy a református egyház az egyházi fegyelmet bevezette.) Ez az, amit hiszem, hogy nem szeretetlenségből, hanem tájékozatlanságból s végeredményben mégis méltatlan vád gyanánt irt a cikkíró.

Igaz hálával gondolok dr. K. Tompa Arturra, hogy ezt a cikket ismertette s hibáit, bár a mélységes szeretet hangján, de mégis határozottan korrigálta, mindazáltal meg kell említenem, hogy a kiigazítást nem jól eszközölte. Ezt írja: „Amikor tehát a református egyház most igyekszik az egyházfegyelem újraérvényesítésével erre a régi, hűtlenül elhagyott alapelvekre visszahelyezkedni, akkor nem a baptizmus sajátlagos hitelvét adoptálja, hanem azt a *kálvini egyházfegyelmet, amely a 17. és 18. század Genfét azzá tette, ami akkor volt, t. i. hegyen épített várossá, stb.*

Mintha ezen soraival igazat adna a „Szeretet” c. lapban megjelent cikk írójának, hogy több százéves mulasztást pótolt egyházunk a fegyelmezés bevezetésével. (Én legalább is, — engedjen meg dr. K. Tompa Artur, — ezt olvastam ki többszöri átolvasás után is.)

A magyar református egyház a fegyelmezés bevezetésével nem „néhány száz éves”, hanem mindössze csak százéves mulasztását pótolja s a kálvini — sőt apostoli — egyházfegyelem nemcsak „Genfette hegyen épített várossá”, hanem a magyar református Siont is és pedig a XVI. század közepétől egészen a XIX. század közepéig 300 esztendőn keresztül.

E tény ismertetése végett nemcsak a fegyelmezés mikénti bevezetésére vonatkozó felfogásomat, hanem rövid vázlatban, amint azt hiányos tudásom s a rendelkezésemre álló csekély forrásmunka engedi, a magyar református egyházfegyelem történetét is ismertetem.

Hogy a reformáció olyan rohamosan terjedt s a régi Magyarországot ugyszólván egészen meghódította, a főoka a kath. egyház és a közerkölcs hihetetlen romlottsága volt. A reformáció a hit és erkölcs tisztítása volt. Természetes kötelessége volt tehát a valláserkölcshöz emelése, a bűnösök büntetése, vagyis egyszóval az egyházfegyelem.

A magyar ref. egyház fegyelmezésében három korszakot lehet megkülönböztetni:

1. Az egyházfegyelem szigorú alkalmazásának korát a magyar reformáció kezdetétől a XVIII. század második feléig.

2. A hanyatlás korát, különösen II. József császár 1786 február 14-iki rendeletétől kezdve az 1840-es évekig.

3. Az egyházfegyelem teljes megsemmisülésének, illetőleg elhanyagolásának, vagy elejtésének korát, egészen napjainkig, amikor valószínűleg nemcsak próbálkozás, hanem a teljes komolysággal s kellő eredménnyel való alkalmazás új — negyedik korszaka kezdődik.

A már említett első korban a gyülekezetben a fegyelmezést a lelkész végezte. A bűnöst megintette, a cégéres gonosztevőt nyilvánosan megfedte s ha nem javult, a tractus eltiltotta az urvacsorától, a közzsínat kizárta az egyházból.

A megtérőnek a lelkészhez kellett járni, aki bűnei felől kikérdezte, oktatta, dorgálta s miután penitenciát tartott, a reászabott büntetést kiállotta, a lelkész által feloldoztatott.

A legkisebb vétket is büntették és a büntetés nagyon szigorú volt. A szitkozódókat kalodába zárták, második esetben vasba verték, 12-től vertek reá-

juk s ekléziát kellett követniök. Amelyik földesur ezt elhanyagolta, az alispán büntette meg. A fajtalankodó nemeseket hóhér verte meg. A rosszhirű nőnek orrát vágták le, vagy pellengére állították. A káromkodót fél napra falóra ültették, sokszor ki is végezték. Szigoruan büntették az ünneprontókat, a vasárnap dolgozókat, a dorbézolásokat, az uzsorát, a tolvajlást, hamisesküvést, részegséget stb.

Ami a legfontosabb volt, az egyház fegyelmező eljárásnak az adott feltétlen tekintélyt, hogy az egyház által kiszabott büntetést a világi bíróság köteles volt végrehajtani, pl. az 1562–63. tarcalturdai országgyűlés határozatai, az 1619-i országgyűlés intézkedései, Szabolcs- és Sätmar-megyék 1653 dec. 3-án kelt rendelete, II. Rákóczy György 1654-i rendelkezése stb.

A második korban az egyház fegyelmező hatalmának egy részét átvették a közigazgatási hivatalnokok, sőt az egyházi fenytés gyakorlását ugy a megyék, mint a helytartótanács igyekeztek korlátozni, a XVIII. század második felében pedig a humanitas nevében több fegyelmező eszközt eltiltottak. A traktusok nem egyszer keservesen panaszkodnak. Látva hogy a válóperek, vadházasságok s más bünök nagyon elszaporodtak, elrendeli a kerület, hogy a bünbánatot tartani nem akarókat szertartás nélkül kell eltemetni s a templomkerülőket a közhatóságnak kell átadni.

A tekintély folyton hanyatlik, mind többen tagadják meg az engedelmességet. Már felsőbb utasításra meg kell büntetni azt a lelkészt, aki szigoruan meri alkalmazni az egyházfegyelmet. Az egyház tekintélyének s fegyelmező hatalmának aztán II. József császár adta meg a kegyelemdőfést, mikor 1786 február 14-én elrendelte hogy a lelkészek csak spirituális poenával s intéssel járjanak el a bünösökkel szemben, de a testi, vagy pénzbüntetéstől tartózkodjanak. A hivek, értesülvén a poenitentia-tartás tilalmáról, sok helyen vonakodtak annak alávetni magu-

kat. A régi tekintély még itt-ott képes a fegyelmezésre s a valláserkölcsei élet emelését megfelelő módon biztosította, de lassan halad az egyház a fegyelmezés s a tekintély hanyatlása felé.

A harmadik korban, az 1820-as évek után a presbyteriumok is megunták a meddő küzdelmet és tétlen szemlélői lettek a nagy erkölcsi hanyatlásnak. A káromkodás s mindenféle más bűn, sőt még a gyilkosság is annyira elharapódzott, hogy maga a nádor is leirt a kerületnek, hogy a tanítás által fékezzék az erkölcsöket. De hiába. Az 1840-et követő években a politika szabadelvű irányzat ugyszólván teljesen megsemmisítette az egyház fegyelmező hatalmát. Hiába kérték az egyházmegyék, többé nem sikerült visszaállítani. Az állam vett át minden hatalmát s az egyháznak csak a valláserkölcsei irányzatú tanítás-nevelés terére kellett szoritkoznia.

Az elmúlt 100 esztendő alatt egyházunk mind mélyebbre süllyedt. Az egyháztagek hitetlensége nagyra nőtt, közöny borította el a sziveket, egyházunkhoz való ragaszkodásuk nagyon meggyöngült. Vele szemben fenntartó, áldozni kész kötelességüket tetszés szerint tagadták meg s pirulás nélkül követtek el mindenféle bűnt.

Az egyház vezetői 1000 és 1000 esetből látták, hogy mint bármiféle alakulat, ugy az anyaszentegyház sem állhat fenn fegyelmezés nélkül. A jobb érzésű hivekben élt a multak emléke s a fegyelmezést sürgetőleg követelték. Én magam sokszor szállottam vitába baptistákkal és sokszor mondták, hogyha a fegyelmezést alkalmaznánk, ők visszatérnének a református egyház kebelébe. Komoly, művelt katolikusokkal beszélgettem, meggyőződésükként többször fejtegették, hogy a református egyház minden más felekezetnél felsőbbrendű volna, ha legalább is a katolikus egyház módjára tudná fegyelmezni hiveit. A fegyelmezetlenség a teljes szabadosság hivek és vezetők között lerontja ugyszólván minden nemes értéket s meggátolja nagy hivatásának teljesítésében.

Sokat vitatták e kérdést: mit hogyan lehet és kell e téren tenni. Egyes egyházak, sőt egyházme-
gyék is tesznek e téren egy-egy félénk lépést. Végül
egyházkerületünk megalkotja ismeretes fegyelmi sza-
bályzatát s elrendeli, hogy 1937 január 1-ével min-
den egyház vezesse be.

II.

Sokszor átolvastam és sokat gondolkoztam az
egyházfegyelmi szabályrendelet felett. El kell ismer-
nem, hogy alkotói a lehetőséghez szabták, hiszen az
egyház azon régi hatalmáról, hogy az egyház itél-
kezzék s az általa kiszabott büntetést a világi ható-
ság végrehajtsa, álmodni sem lehet. Az egyház ellen
elkövetett vétkeket felöleli, a lehetséges büntetést
helyesen, Kr. parancsa szerint szabja meg. Ha valóra
válhatna, egyházunk sok baját megorvosolná, sok
sebét begyógyítaná, sőt népünket is valósággal meg-
újítaná s tisztább, boldogabb élet felé indítaná el.
Csak az a kérdés, hogy egyszerre teljes egészében
bevezethető-e, lehet-e annak már ma is minden §-át
alkalmazni?

Nézetem szerint nem. Mert ezzel ma éppen az
elenkezőjét érünk el annak, amit akarunk. Híveink
felét, akik szívből-lelékben elszakadtak, de ma még
névleg velünk egy táborban vannak, egy csapásra
elvesztenénk s ezzel nemcsak ref. egyházunk, de
sokféle magyarságunk is kiheverhetetlen csapást
szenvedne.

Ha pl. ma minden egyházközségünkben kivétel
nélkül, egyszerre be akarnánk vezetni az egyház-
fegyelmet, egy szörnyű törvényszéket kellene tartani
s a hívek egyik felét meg kellene inteni, vagy kizárni
azért, mert nem fizeti egyházi adóját, a másik felét
azért, mert nem jár a templomba, nem él az ur-
vacsorával. Lehet, hogy az adót nemfizetők között
sokat kizárnánk olyanokat, akik templomba járnak
és a templomba nem járók között olyanokat, akik
egyházi tartozásukat lelkiismeretesen kifizetik. Sőt

nem egyszer láttam azt, hogy hithűséggel, vallásos érzülettel van telve egyik-másik ember s adót fizetni templomba járni nagy szegénysége miatt nem tud.

Egyfelől tehát az erkölcsi romlás a fegyelem azonnali bevezetését sürgeti, másfelől azonban a bevezetése egyenesen öngyilkosságnak látszik. Mit csináljunk tehát? Van-e megoldási lehetőség? Van erre is mint minden dologra a világon. S mi az? Az óvatos fokozatos alkalmazás. Itt nem lehet rohamra indulni s a rombadöntött város elfoglalása felett ujjongani, hanem lépésről lépésre kell megvívni a harcot s bevenni a teret.

Fontos az, hogy a hivek összességének, vagy legalább is nagy többségének a közös akaratával, egyenes kívánásával, sőt részvételével folyjék a fegyelmezés. Így megnyerjük a csatát s 10–20–50 év múlva a szászokéhoz hasonló fegyelem uralkodik sorainkban, ellenkező esetben elveszítjük hiveink és népünk nagy többségét.

A mi népünk erkölcsi érzülete még nem romlott meg. Istenről, az egyházzal s annak szerepéről, a családról alkotott felfogása konzervatív. Ezekkel kapcsolatosan vannak olyan bűnök, amelyeket minden falu népe, minden egyházközség hivei egyetemlegesen elítélnék, ellene felháborodnak s közhangulatszerűleg követelik annak megtorlását, fegyelmezését (pl. paráznság, vadházasság, részegség stb.)

Én ezt ragadnám meg. S ezen az alapon indulnék el. Először csak szórványosan előforduló s mindenki felháborodását kiváltó bűnöket vonnám fegyelmezés alá. De ezzel már megtörném a jeget. A hivek tudatába bevinném a fegyelmezés hasznos, sőt szükséges voltát, az érdeklődést felkelteném, a közszellemet kialakítanám s mikor ennek jó eredményét látnám, merészkednék fellépni olyan hibák ellen, amelyek már nagyobb tömegek vétke.

Az első esztendőben a következő vétkek ellen lehet a fegyelmezést megindítani:

1. a konfirmálást elhanyagolók.

2. szertartásainkat mellőzők,
3. vadházasságban élők,
4. paráznák,
5. részegeskedők,
6. idegen szertartásokat tartó s mindenek felett
7. a reverzálist adók ellen.

Amikor már a közszellem kialakul, a gyülekezet a fegyelmezést megszokja, sőt jó eredményét, üdvös hatását, konzerváló, erkölcsjavító, egyházmentő erejét látná, tovább mennék s fegyelmezés alá vonnám a

1. káromkodókat,
2. ünneprontókat,
3. vasárnap dolgozókat.

Mikor — talán évek múlva — már ezeket is megfékezném :

1. a templomkerülők,
2. Urvacsorával nem élők ellen és csak legutoljára lépnék fel előbb a
 1. közterhet nem viselők s azután
 2. a közterheket megtagadók ellen.

Ennek azonban csak úgy lenne eredménye, hogyha egyházmegyénk egész területén, minden egyházközségben egyformán, egyöntetűen végeznék el a fegyelmezést. Mert ha a szomszéd egyház fegyelmez, de az enyém nem, oka van a fegyelmezettnek a lázongásra s alkalma a kibuvásra.

Az egyes csoportokat átlépni olyanformán, hogy többet vesz valamelyik egyh. község fegyelmezés alá lehetséges, de mint kifejtettem, nem észszerű és nem célravezető. Kevesebbet felvenni azonban, nem szabad, mert ismétlem, nagyon fontos az, hogy a hivek egyöntetű, minden egyházban megegyező, rendszeres eljárást lássanak.

Amennyiben lelkészértekezletünk a fegyelmezés ezen 3 említett csoportba való beosztását se szerinti bevezetését elfogadná, kérem fogadja még el a következő indítványomat is :

I. F. évi dec. 31-ig pontos kimutatást készítsen

minden lelkész arról, hogy mennyi a

1. konfirmálást elhanyagolók,
2. szertartásainkat mellőzők,
3. a vadházasságban élők,
4. paráznák,
5. részegeskedők,
6. idegen szertartásokkal élők,
7. reverzálist adók száma.

II. Minden év végéig pontos kimutatást készít-
sen s nyujtsa be az espereshez minden lelkész, hogy
mily egyházi fegyelmezést végzett s milyen ered-
ménnyel; e tekintetben egyházközségében mint ala-
kul a közszellem.

III. A jelentéseket az egyh. m-i igazg. tanács
és a lelkészértekezlet minden évben megtárgyalja.

Igy az egyházmegye vezetősége mindig tudná,
hogy hol mi a baj s miként lehetne rajta segíteni.
A lelkészértekezlet tárgyalásai mindnyájunknak hasz-
nos tanulságokkal s értékes példákkal szolgálna.

Nem újabb terhet akarok én ezzel lelkésztár-
saim vállára tenni, hanem az egyházfegyelmezésnek
nézetem szerint csakis egyöntetű eljárással, egységes
irányítása mellett, egymás támogatásával lehet hegye-
ket megmozgató, új életet szülő, eredményes fegyel-
mezett hivek társaságában, Krisztus törvényei szerint
működő egyházban öröm és áldás lenne lelkipász-
torkodni.

Chesereu.

Orosz Lajos.

